

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΟΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΔΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΜΙΧΑΗΛ Α. ΡΟΔΑΣ

ΕΝ ΕΤΟΣ ΔΡ. 10 — 6 ΜΗΝΕΣ ΔΡ. 6

ΑΙ ΕΓΓΡΑΦΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ

ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ ΛΕΠΤΑ 20

Ἀθῆναι 3. — Ὀδὸς Βερνζέρου — 3.

Ἀριθμὸς 9 — 23 Ἰουλίου 1916

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ στιγμή πού ἦλθε, Παύλου Νιρβάνα.

AVE SERBIA! Γιοβάν Ντούσιτς.

Τὸ Ἑλληνικὸν Μελόδραμα, Β. Λ. Βεκιαρέμης.
Νικόλαος Καρδοβίλλης, βιογραφικὸν σημεῖωμα
ὑπὸ Ν. J. Λάσκαρη.

«Οἱ Θεατρῖνοι», Ἀιμίλιου Ν. Βεάκη.

Ἐκθεσις Κηφισιάς, Μιχ. Τόμαρου.

Ἡ «Μοντέρνα Καμαριέρα» καὶ ὁ «Παπαγάλος».

Ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ ρόλου, C. C. Andrews, κατὰ
μετάφρασιν Ἀντωνίου Νίκα.

Κατερίνα Ἰβανόβνα, συνέχεια, Λεωνίδα Ἀνδρεϊέβ.

Ἡ «Νουμάς» καὶ τὰ «Δουλούδια», ἐπιστολαὶ Ν.
Ποριώτου.

Ἀπὸ τὴν παράστασιν τῶν «Ἐρειπίων», ἐπιστολὴ
Β. Ἰλιάδου.

Ἡ «Πολιτικὸς θάνατος».

Κινηματογραφικὸν τράσι.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Μητσος Μυράτ.

Δι ονύσιος Κόκκινος.

Νικόλαος Καρδοβίλλης.

Αἰμίλιος Βεάκης.

Γεώργιος Εὐσταθίου — Δυκούδης.

Ν. Χατζηαποστόλου.

Ὁ καλλιτέχνης διευθυντὴς τοῦ θιάσου τῆς
δοῦς Κοτοπούλη κ. ΜΗΤΣΟΣ ΜΥΡΑΤ.

(Φωτογραφία Γεωργίου Μπούκα.)

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ Η ΣΤΙΓΜΗ ΠΟΥ ΗΛΘΕ

Τὸ «Κουρέλι» τοῦ Ντάριο Νικοντέμι ἦλθεν εἰς μίαν περίεργην στιγμήν, ὅπως ἔρχονται μερικά φαινόμενα νὰ ἐξαγγελίουν ὄρισμένα πράγματα, χωρὶς κανέναν νὰ τὰ καλέσῃ. Ἐννοῶ τὴν στιγμήν μιᾶς θεατρικῆς μεταβολῆς, πού πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς ἡλίθιος, διὰ νὰ μὴν τὴν ἀντιλαμβάνεται.

Τί εἶναι πράγματι αὐτὸ τὸ περίφημον «Κουρέλι», τὸ ὁποῖον συγκεντρώνει ἄγριες πιέννες κάθε βράδυ εἰς τὸ Θέατρον Κυβέλης; Μήπως ἓνα ἀριστοῦργημα ἀριστοῦργημάτων; Μήπως ἓνα φαινόμενον δραματικόν, τοῦ ὁποῦ ὅμοιον δὲν ἔχναειδαμεν ἄλλο; Μήπως ἓνα θεατρικὸν θαῦμα; Ὅχι βέβαια! Εἶναι ἀπλούστατα ἓνα δραματάκι ποιητικόν, καλοβαλμένον, ἔξυπνον εἰς τὸν διάλογόν του, εὐχάριστον συνεχῶς μὲνα εἰς τὰς τρεῖς πράξεις του, εὐτυχῆσαν νὰ ἐπιτύχῃ τὴν τέχνην καὶ τὴν ἀγάπην μιᾶς ἐξαιρετικῆς ἡθοποιου διὰ τὴν ἡρωίδα του. Καὶ δὲν εἶναι οὔτε τὸ πρῶτον οὔτε τὸ τελευταῖον πού εἶδε καὶ θὰ ἰδῇ ἡ Ἑλληνικὴ σκηνή. Καὶ ὅμως εἶδαμεν τί συνέβη.

Τὴν στιγμήν πού τρεῖς νέαι ἐπιθεωρήσεις, με πρωτοφανεῖς διὰ τὸ ἔτος αὐτὸ ἔλξεις, ἀνατέλλουν εἰς τὸ θεατρικὸν στερέωμα τῶν Ἀθηνῶν, τὴν στιγμήν πού τὸ ἄλλο λυρικὸν θέατρον προσκαλεῖ εἰς γαργαλιστικὰς «πρώτας», τὴν στιγμήν πού ἡ ἐξοχὴ ἀντιπολιτεύεται τὸ θέατρον με τὸν σκληρότερον τρόπον, ἓνα δραματάκι, πού δὲν εἶναι ἐπὶ τέλους ἀριστοῦργημα, πραγματοποιεῖ εἰσπράξεις, τὰς ὁποίας θὰ ἐζήλευε κάθε ἐπιθεωρησις, με ὅλα τῆς τὰ μισθολόγια καὶ με ὅλα τὰ φάντασμαγορικά τῆς ἐξοδα. Τί σημαίνουν ὅλα αὐτά; Σημαίνουν ἄπλως ὅτι ὁ κόσμος ὁ κουρασμένος ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸν τοῦ μέλους—καὶ ποίου μέλους, Θεέ μου!—ὁ θαμνωμένος ἀπὸ τὴν φαντασμαγορίαν—καὶ ποίαν φαντασμαγορίαν, Ὑψιστε!—ὁ κακοστομαχισμένος ἀπὸ τὴν πατριδοκαπηλικὴν φαινοφρονάδα τοῦ αἰωνίου εὐζώνου, ἐνοστάλησεν ὀλίγην ἀνθρωπινὴν θεατρικὴν πρόζαν. Τὸ πρακτικὸν συμπέρασμα εἶναι ὅτι ἡ στιγμή τοῦ δραματικοῦ θεάτρου κτυπᾷ τὴν θύραν μας.

Καὶ ἴσως ποτὲ δὲν τὴν ἐκτύπησε με τὴν ἐπιμονήν. Οὔτε ὅταν ἡ Α. Υ. ὁ πρίγκιψ Νικόλαος συνεκάλει τοὺς δραματικούς συγγραφεῖς εἰς τὸ ἀνάκτορόν του, διὰ νὰ συσχεθῇ μαζί τους ἓνα νέον ἀνοιγμά τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου. Οὔτε ὅταν ὁ κ. Βενιζέλος ἐσκέπτετο καὶ συνεζήτηε τὴν ἴδρυσιν ἐνὸς Ἑθνικοῦ θεάτρου, ἀρικοδοτομένου ἀπὸ τὸ Κράτος. Οὔτε ὅταν—πέρα ἀκόμη—οἱ κ.κ. Κ. Χατζόπουλος, Φ. Ηολίτης καὶ Π. Χόρν ἐσχεδιάζον ἐπάνω εἰς νέας καὶ εὐγενικὰς βάσεις τὸ «Θέατρον τῆς Τέχνης». Ἡ ἐπιθεωρήσις ἦτον ἓνας ἐπικίνδυνος πάντοτε ἀντίπαλος, πού δὲν εἶχεν ἀποφασίσει ἀκόμη ν' αὐτοκτονήσῃ. Αἱ διαθέσεις τοῦ Κοινοῦ δὲν εἶχαν σφιγγομετρηθῇ ἀκόμη με τὴν ἀκρίθειαν. Ἡ πρόληψις τοῦ κλίματος καὶ τῆς ὥρας τοῦ ἔτους ἐφόδιζαν ἀκόμη καὶ τοὺς πλέον αἰσιόδο-

ξους. Ὅλα τὰ πράγματα ὀριμάζουν ὅμως με τὸν καιρὸν τοὺς καὶ ἔρχεται στιγμή πού μας δείχνουν ὅτι ὀρίμασαν. Δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ πέσῃ ὁ καρπὸς εἰς τὴν ρίζαν τοῦ δένδρου, διὰ νὰ πεισθῶμεν ὅτι εἶναι ὀριμος.

Θέλω νὰ εἰπῶ, με τὴν γλῶσσαν τῶν πρακτικῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἓνα θέατρον πρόζας—δὲν λέγω πλέον δραματικόν, ἐὰν τρομάξῃ ἡ λέξις—ἀποτελεῖ τὴν στιγμήν αὐτὴν ἐπιχειρήσιν, καὶ ἐπιχειρήσιν ἀσφαλῆ διὰ κάθε ἐπιχειρηματίαν, ἀσφαλεστέραν ἐξάπαντος ἀπὸ κάθε ἐπιθεωρησιακὴν ἐπιχειρήσιν τοῦ τελευταίου τύπου. Ποῖος θὰ εὐρεθῇ νὰ ὀσφρανθῇ τὴν περίστασιν; Θὰ εὐχόμεον ὀλοψύχως νὰ ἦσαν τὰ δύο παλαιὰ μας θέατρα, με τὰ ἠθικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ κεφάλαια πού διαθέτουν, ἔστω καὶ δημιουργοῦντα ξεχωριστὴν ἐπιχειρήσιν παράπλευρον πρὸς τὴν καλλιεργούμενην τελευταίως ἀπ' αὐτά. Ἄλλ' ἐὰν δὲν στέργουν ἢ δὲν ἀποτολμοῦν νὰ τὴν ἀναλάβουν αὐτά, κάθε ἐπιχειρηματίας, συγκεντρῶνων γύρω του ἓνα φωτισμένον καὶ εἰλικρινὲς ἐπιτελεῖοι ἀνθρώπων τοῦ θεάτρου, θὰ ἡμποροῦσε νὰ πραγματοποιήσῃ σήμερον μίαν ἀσφαλῆ ἐπιχειρήσιν με βέβαιον μέλλον. Οἱ καλοὶ παλαιοὶ δραματικοὶ ἡθοποιοί, οἱ περιφερόμενοι ἀργοὶ καὶ ἀπογοητευμένοι εἰς τὰς πλατείας τῶν ἐπιθεωρησιακῶν θεάτρων, καὶ οἱ ἡθοποιοὶ ἀκόμη τῶν δύο φύλων, οἱ παραστρατήσαντες ἐξ ἀνωτέρας βίας εἰς ἓνα θέατρον διὰ τὸ ὁποῖον δὲν ἐγεννήθησαν, θὰ ἐπανεύρισκον εὐχαρίστως τὸν ἑαυτὸν τοὺς καὶ τὴν τέχνην τοὺς. Νέα τάλαντα καὶ νέαι δεξιότητες θὰ συνεκεντροῦντο γύρω ἀπὸ τὴν νέαν θυμέλην. Νέα ζωὴ θὰ ὀργανοῦτο αὐτομάτως γύρω ἀπὸ τὸν θεατρικὸν αὐτὸν πυρῆνα. Καὶ αἱ Ἀθηναί, ὀληθῆ ἢ Ἑλλάς, πού ἔφθασε ν' ἀπομείνῃ χωρὶς θέατρον, ὕστερ' ἀπὸ ἓνα αἰῶνα σχεδὸν ἐλευθέρου βίου, θ' ἀπέκτα τὸ θέατρόν τῆς ἢ τοῦλάχιστον τὴν βᾶσιν τοῦ θεάτρου τῆς.

Ἡ στιγμή τοῦ δραματικοῦ θεάτρου ἔφθασε, χωρὶς ἀμφιβολίαν. Καὶ ποτὲ δὲν ἐκτύπησε με τὴν ἐπιμονὴν τὴν θύραν μας, ὅπως τὴν κτυπᾷ τὸν τελευταῖον καιρὸν.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΔΙΑΦΡΟΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ὁ κ. Γρηγόριος Ξενοπούλος ἐτελείωσε τὸ νέον του δράμα «Ἡ τιμὴ τοῦ ἀδελφοῦ», τὸ ὁποῖον ἐγράφη ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ ὁμωνύμου μυθιστορήματός του, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ «Ἔθνος». Διαρῆται εἰς πέντε πράξεις καὶ θὰ δοθῇ πρὸς παράστασιν εἰς τὸν θίασον Νίκα—Φύσος—Λεπενιώτου. Ἐλπίζεται ὅτι ὁ «Παπαγάλος» θὰ τὸ εἰσιτρήσῃ. Τὰ πρωταγωνιστοῦντα πρόσωπα θὰ ὑποκριθοῦν, κατ' ἀνακοίνωσιν τοῦ συγγραφῆ, ἡ κυρία Ροζαλία Νίκα, ἡ κυρία Ἑλένη Φροστί, καὶ οἱ κ. κ. Νίκος Ροζάν καὶ Μόριος Παλαιολόγος.

Ὁ κ. Ἡλίας Βουτιερίδης θὰ δώσῃ πρὸς παράστασιν εἰς ἓνα τῶν κεντρικῶν Θεάτρων μας τὸ νέον κοινωνικὸν τριπρακτικὸν δράμα του, τὸ ὁποῖον τιτλοφορεῖται «οἱ Πολυκρήτιδες».

ΑΥΕ, SERBIA!

Ἐπάνω στὶς σημαίες μας φέρομε τὸν ἥλιο σου. Ἐὰν τώρα δὲν ζῆς παρὰ μέσ' στὴν ἄγρια βπερηφάνεια τῶν παιδιῶν σου. Τὸν δόλολαμπο οὐρανὸ σου εμεῖς τὸν σέβουμε μαζί μας καὶ τὴν ἀγῆ σου ἐπήραμε γὰ νὰ μᾶς φωτίσῃ στὸ σκοτεινὸ δρόμο τῶν ὀνείρων. Εἶσαι ἀκόμα μαζί μας, ἄγία μητέρα, πού βασανίζουσι στὴν κόρη τῶν σπαθιῶν μας λάμπουν ὅλα σου ἰατροπελέκια μέσ' στὸ αἷμά μας κωλὰν δομητικὰ ὅλα σου τὰ ποιάμα καὶ οἱ ἀνέμοι σου ὀλοὶ δέρονται μέσ' στὴ μαρία τῆς ἐδικήσεώς μας.

Εἴμασι' εμεῖς ἡ ζωὴ σου καὶ ἡ μοῖρα σου. Τὸ χιτυκόαρδι σου εἴμασι' εμεῖς στὴν Οἰκουμένη. Ἡ μοῖρα σου στὸ μέτωπο τῶν παιδιῶν σου εἶναι γραμμένη, κ' ἐπάνω στὰ σπαθιά των εἶναι χαραγμένος ὁ φοβερός σου λόγος.

Τοῦ μοσιτοῦ σου τὸ γάλα ἐστάλαξε στὴν καρδιά μας τὸ δηλητήριο νὰ θέλουμε νᾶμασιε οἱ πρῶτοι στὴ θλήρη καὶ στὴ δόξα' γαυτὶ ἐχάρισε στὸν κόσμο δυὸ δίδυμα, τὸν ἥρωα καὶ τὸν μάρτυρα, τὴ σταλαμματιά τὸ δάκρυ, τὴ σταλαμματιά τὸ αἶμα.

Εἶσαι τὸ σημεῖο στὸν οὐρανὸ κ' ἡ λάμπα μέσ' στὴ νύχτα, ἡ κούνια κ' ὁ τάφος μας νιμένος με ἥλιο γὰ τὸν πόνο καὶ τὴ βία τοῦ εἶσοι τὸ πικρὸ φυλαχτό καὶ εἶσαι σὺ ὁ μόνος δρόμος πού μᾶς φέρνει ψηλά στὴν κορφή. Εἴμασι' εμεῖς οἱ σάλλιγγες τῆς νίκης σου καὶ τὰ κύματα τῆς φλογομένης σου θάλασσας καὶ τῶν φωτερῶν σου ποταμῶν' εἴμασι' εμεῖς, καλὴ μητέρα, ἐκεῖνοι πού πάντα δύνουν ἀπὸ μιὰ σταλαμματιά αἷμά τους γὰ τὴν κάθε σταλαμματιά ἀπ' τὸ γάλα σου.

ΓΙΩΒΑΝ ΝΤΟΥΣΙΤΣ

(Μετάφρασις Σπυρ. Ματθία)

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΕΛΟΔΡΑΜΑ

Ἐπανελήφθη ἀκόμη μίαν φοράν ἡ γνωστὴ θλιθερά ἱστορία. Τὸ Ἑλληνικὸν Μελοδράμα ἀνασυστήθη, ἔδωκεν ὑποσχέσεις, προσέκαλεσεν ὀραίας ἐλπίδας, ἐφάνη ὅτι θὰ ἐξοῦσε κ' ἐξαφνα ἓνα πρῶτ' εὐρέθηκε πεθαμμένον. Τὸ ἴδιο συμβαίνει ἀπὸ εἰκοσαετίας καὶ πλέον. Σύστασις, ἀναδίθασις δύο—τριῶν ἔργων, διάλυσις, ἀπογοήτευσις. Ἀνασύστασις, νέαι ἐλπίδες, ἐν ἡ δύο νέα ἔργα, νέαι διάλυσις καὶ νέαι ἀπογοήτευσις. Καὶ οὕτω καθεξῆς. Ὅσοι ἐνθυμοῦνται τὸ μελοδράμα ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μπεκατόρου, ὅσοι τὸ ἐνθυμοῦνται ἐπὶ Σπινέλη, ὅσοι τὸ παρηκολούθησαν ἐπὶ Λαυράγκα θὰ μᾶς δικαιώσουν. Ὅτι ἐγίνε τώρα εἰς τὰ «Ὀλύμπια» ἔγινε καὶ πρὸ ἐτῶν εἰς τὸ ἴδιον θέατρον, ὅταν ἦτο ἀκόμη ἰδιοκτησία τοῦ Ἀρνώτη. Καὶ τότε ἐλπίδες, ὕμνοι, διθύραμβοι. Κ' ἔπειτα ἐκπεσμός καὶ διάλυσις.

Ἐν τούτοις ὁ Ἑλληνικὸς Μελοδραματικὸς θίασος δὲν στερεῖται στοιχείων ζωῆς. Ἐχει ἔνκ κουκρέττο φωνῶν πού θὰ τὸ ἐζήλευσαν πολλοὶ ξένοι θίασοι. Μίαν Κυκκρίστη ἰδίως κ' ἓνα Ἀγγελόπουλον πού θὰ ἡμπο-

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ διηγήματος «Ἐνα ντεμποῦτο» κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ (Σκίτσο Γεωργίου Ροῦλοῦ)

Τὸ διήγημα τοῦ κ. Κοκκίνου γενικῶς ἐκρίθη ἀπὸ τὸν φιλολογικὸν μας κόσμον ὡς ἓνα σπὸ τὰ ἐξαιρετικώτερα δημοιογήματα τῆς Νεοελληνικῆς διηγηματογραφικῆς φιλολογίας. Ὁ καθημερινὸς τύπος τὸ ἔκρινε με ἐνθουσιασμόν, ἰδιαιτέτως δὲ ὁ ἐκλεκτὸς ποιητὴς καὶ συγγραφεὺς τοῦ «Φλογισμένου Ράσου», τοῦ «Θριάμβου» καὶ ἄλλων ἔργων κ' Πλάτων Ροδοκανάκης, εἰς χρονογράφημά του εἰς τὸ «Ἔθνος» με τὸν τίτλον τοῦ διηγήματος τοῦ κ. Κοκκίνου, γράφει: «... Αὐτὴ εἰς τὰς κυριώτερας γραμμάς τῆς εἶναι ἡ ὑπόθεσις τοῦ ὀραίου διηγήματος, γραμμένη με τὴν συνθετικὴν περιγραφικότητα τοῦ κ. Κοκκίνου, τὴν διανθίζομένην ἀπὸ ἀδρᾶν ποιητικὴν ἀνοήν, δυνατὴν παραστατικότητα εἰς τὰς ἰδέας καὶ μίαν πολὺ ἐπιτυχημένην δόσιν εἰρωνείας εἰς τὸ τελευταῖον πάθημα τοῦ δημοσιογράφου, πού ἀναγορεύει τὴν ἀτυχῆσαν ἡρωίδα θείαν Ντοῦζε, διότι ἔγραφε τὴν κριτικὴν καὶ τὴν ἔδωκε πρὸς δημοσίευσιν πρὸ τῆς παραστάσεως».

ροῦσαν νὰ σταθεῖ—τὸ ἔγραψα καὶ τὸ ξαναγράψω χωρὶς τὴν παραμικρὰν ὑπερβολήν—καὶ εἰς τὴν Σιάλαν καὶ εἰς τὴν Ὀπερᾶ—Κομίκ. Ἐχει ἀκόμη ἓνα γίγαντα Λαυράγκαν, πού ἂν ἤθελε θὰ ἦτο σήμερον δόξασμένος καὶ πασίγνωστος ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἐπεριφρόνησεν ὅμως καὶ τὴν δόξαν καὶ τὸν πλοῦτον τοῦ Ἑυρωπαϊκοῦ κόσμου διὰ νὰ δημιουργήσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα Μελοδράμα. Ἡμπορῶ ἀκόμη ν' ἀναφέρω καὶ τὸν βαθύφωνον κ. Βλαχόπουλον. Πῶς λοιπὸν τὸ Με-

λόδραμα δὲν κατόρθωσε νὰ ζήσῃ ποτὲ μίαν ὀλόκληρον περίοδον, ἐνῶ τὸ ἄλλο εἶδος τοῦ Μουσικοῦ Θεάτρου, ἡ Ὀπερέττα, ἐξῆσε καὶ ἐμεγάλωσε καὶ κυριαρχεῖ σήμερον καὶ θριαμβεῖ γνήσια ἑλληνική, ὑπερήφανα ἑλληνική, μολονότι εἶναι νεογνὸν ἐμπρὸς εἰς τὸ Μελόδραμα; Εἰς τὰ 1908 ἡ Ἑλληνική Ὀπερέττα ἦτο ὄνειρον· σήμερον εἶναι κάτι χειροπιαστὸν καὶ τέλειον, κάτι ὄραϊον. Εἰς τὰ 1890 τὸ Ἑλληνικὸν Μελόδραμα ἦτο ὅτι εἶναι καὶ σήμερον ἔλπις καὶ ἀπελπισία, διάλυσις καὶ ἀνασύστασις. Ποῖον νὰ εἶναι ἄραγε τὸ αἷτιον; Ἄς τὸ εἰποῦμε μετὰ τὴν ἐπιχειρήσειαν καὶ μετὰ τὴν εὐθύνην τῶν ὅσα λέγομεν. Ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Μελοδράματος τοῦ ἔλειπε κάτι πού δὲν ἔλειψε ποτὲ ἕως σήμερον ἀπὸ τὴν Ὀπερέτταν. Ἡ πειθαρχία. Εἰς τὸν θίασον τοῦ Παππαϊωάννου ὑπάρχει μίαν γνώμη, ἡ τοῦ διευθυντοῦ. Εἰς αὐτὸν ὑπακούει καὶ ὁ ἀδελφός του. Εἰς τὸν θίασον τοῦ Κονταράτου ὑπάρχει ἕνας θεός, ὁ Ἀπόστολος. Ἐμπρὸς του καὶ ἡ Ἑκκλησία δὲν εἶναι παρὰ ἕνα νόμιμον, χωρὶς ἰδικήν της θέλησιν. Εἰς τὸ Μελόδραμα ὅσαι καλλιτέχναι, τόσαι καὶ κεφαλαί, τόσαι καὶ γνώμαι. Ὁ ἕνας εἶναι ἰδιοκτῆτης τῶν σπαρτίων, ὁ ἄλλος ἰδιοκτῆτης τοῦ λιμπρέττου, ὁ τρίτος τῶν ἐνορχηστρώσεων, ὁ τέταρτος τῶν σκηνογραφῶν, ὁ πέμπτος τοῦ βεστιαρίου. Ὁ καθένας ἀξιοῖ νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ γνώμη του. Καὶ εἶναι γνωστὸν τί γίνεται ὅπου λαλοῦν πολλοὶ πετεινοί. Δὲν εὐρέθη ἕνας ἐπιχειρηματίας ὁ ὁποῖος νὰ συγκεντρώσῃ τοὺς ἡθοποιούς τοῦ Μελοδράματος, ν' ἀποκτήσῃ ἀποκλειστικῶς ἰδικὸν του ὄλκον, νὰ βάλῃ τὸν καθένα εἰς τὴν θέσιν του καὶ ν' ἀξιώσῃ νὰ κάμνῃ ὁ καθένας μόνον τὴν ἰδικήν του δουλειά. Εἶπα «δὲν εὐρέθη». Διορθῶνω. Δὲν εἶχεν εὐρέθη. Διότι ἀπὸ τοῦ 1914 μέχρι τοῦ 1916 τοιοῦτος ἐπιχειρηματίας παρουσιάσθη ὁ Κονταράτος. Ἐφ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, εἶναι ἡ πρώτη φορά πού τὸ Μελόδραμα διήλθε τρεῖς περιόδους (χειμερινὴν 14, θερινὴν 15 καὶ χειμερινὴν 15—16) χωρὶς νὰ διαλυθῇ. Εἶναι ἐπίσης ἡ πρώτη φορά πού ἀνεβίβασε ξένον ἔργον εὐπροσώπως μεταφρασμένον (τὸ «Μπάλλο ἰν Μάσκερα») καὶ ἑλληνικὰ ἔργα κολοσσούς, ὅπως εἶναι ἡ «Διδῶ» καὶ ὁ «Πρωτομάστορας» μετὰ ἄφθονα ὅλα τὰ σκημικὰ καὶ μουσικὰ μέσα. Ὡς διευθυντής τῆς ὀρχήστρας τοῦ Μελοδράματος ἐνεφανίσθη ἐπὶ Κονταράτου καὶ ὁ κ. Μαρσίκ, καὶ Κονταράτου ὄντος ἐπιχειρηματίου ἔδειξεν ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἠδύοκῆσε νὰ δώσῃ καὶ ἐπιχορήγησιν εἰς τὸν Μουσικὸν θίασον. Ἀλλ' οἱ ἡθοποιοὶ τοῦ Μελοδράματος ἀπεσκίρτησαν. Κ' ἐσημείωσαν μὲν ἕνα θρίαμβον μετὰ τὴν «Αἰδάν», ἀλλ' ὁ δεύτερος, ὁ τῆς «Μανὸν»—διότι καὶ αὐτῆς ἡ ἐκτέλεσις ἀπέτελε θρίαμβον διὰ τοὺς καλλιτέχναις καὶ τὸν διδάσκαλόν των—παρήλθεν ἀπαρατήρητος, διότι ἐν τῷ μεταξὺ ὁ θίασος εἶχεν ἀρχίσει νὰ καταλαμβάνεται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν, τὴν μανίαν, τὴν ἐπιδημίαν—ἤμπορετε νὰ τὸ πῆτε ὅπως θέλετε—τῆς διαλύσεως. Ἡ περίοδος δὲν ἦτο, λέγουσιν, εὐνοϊκή.

Ἀλλ' ἦτο τάχα εὐνοϊκότερα ἢ περυσινὴ μετὰ τὴν ἐπιστράτευσιν καὶ μ' ἐπιστράτους τὰ τῶν ἡθοποιῶν; Ἐν τούτοις διήλθε χωρὶς ζημίαν καὶ μετὰ τὴν σύμπραξιν δύο ξένων καλλιτεχνῶν, τῆς Χάριγκτον καὶ τοῦ Θεοδωρέσκου.

Ἀλλὰ θὰ τὰ παραδεχθῶν τάχα αὐτὰ οἱ καλοὶ καὶ φιλότιμοι καλλιτέχναι τοῦ Μελοδράματος; Θὰ δεχθῶν νὰ ἐργασθῶν ὑπὸ ἕνα ἐπιχειρηματίαν, μὴ ἀναμιγνύομενοι εἰς τὰ τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως, ἀλλ' ἐνδιαφερόμενοι μόνον ἕκαστος διὰ τὴν ἀτομικὴν του καλλιτεχνικὴν ἐργασίαν; Ἐὰν γίνῃ αὐτό, ἐὰν ἕνας δυνατὸς ἐπιχειρηματίας, γνώστης τῶν πραγμάτων, ἀναλάβῃ τὸ Μελόδραμα καὶ καταρτίσῃ νέον ρεπερτόριον μετὰ ἀνθρωπινὰς μεταφράσεις, μετὰ ἀκριβεῖς ἐνορχηστρώσεις, μετὰ νέον βεστιαρίον, ὅλα αὐτὰ ἰδικὰ του καὶ ὄχι δανεικὰ ἢ μετ' ἐνοίκιον ἀπὸ τοῦ Α ἢ τὸν Β, μετὰ κόρον γυναικεῖον εὐπρόσωπον, μετὰ μπαλλέτο ἐπίσης εὐπρόσωπον καὶ μετὰ κάποιαν ἐπιχορήγησιν ἢ ἄλλην ἀνάλογον ἐνίσχυσιν ὥστε νὰ δύναται νὰ μετακαλῇ καὶ ξένους καλλιτέχναις ἀνεγνωρισμένης ἀξίας· ἀν' ἀκόμη γίνῃ συνδυασμὸς τοιοῦτος ὥστε νὰ ἐπέλθῃ σύμπραξις Μελοδράματος καὶ Ὀπερέττας καὶ σύμπραξις μεγάλου μουσικοῦ θιάσου, εἰς τὸν ὁποῖον, ἐπαναλαμβάνω, οἱ καλλιτέχναι δὲν θὰ ἔχουν καμμίαν γνώμην ἀλλὰ μόνον στρατιωτικὴν πειθαρχίαν, τότε θὰ ἴδῃτε ὅτι τὸ Μελόδραμα, μετὰ τὰ ἄριστα στοιχεῖα πού ἔχει καὶ τὰ ἄλλα πού θ' ἀποκτήσῃ, ἤμπορεῖ νὰ ζήσῃ καὶ νὰ μεγαλώσῃ, νὰ γιγαντωθῇ καὶ ν' ἀποκτήσῃ σὺν τῷ χρόνῳ πλούσιον ἑλληνικὸν ρεπερτόριον, ὅπως τὸ ἀπέκτησε εἰς τόσον μικρὸν διάστημα ἡ ἀλματικῶς προσδεύσασα Ἑλληνικὴ Ὀπερέττα. Ἄλλως αἱ ἀνασυστάσεις δὲν θὰ παύσουν, ἀλλ' οὔτε καὶ αἱ διαλύσεις.

Β. Σ. ΒΕΚΙΑΡΕΛΗΣ

ΤΟ 'ΠΙ, ΚΑΙ ΑΙ ΘΕΑΤΡΙΚΑΙ ΕΠΙΤΥΧΙΑΙ

Ἀναγνώστης μας κάμνει τὴν ἐξῆς περιεργον πραγματικὴ ἀνακάλυψιν.

Ὅτι δηλ. ὅλαι αἱ κατ' ἐξοχίην θεατρικαὶ ἐπιτυχίαὶ ἀρχίζουσι ἀπὸ Π.

Ἀριθμήσατε:
 Παναθήναια
 Πανόραμα
 Παπαγάλος
 Πόλεμος ἐν πολέμῳ
 Πριγκίπισσα τῆς Σασσῶν
 Πρωτομάστορας
 Περούζε
 Παρατήγματα
 Πικ-Νίζ
 Πρόθυμη χήρα.

Παρακαλοῦνται οἱ συνδρομηταὶ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ νὰ μᾶς στείλουν διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς τὴν συνδρομὴν των.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΡΔΟΒΙΛΛΗΣ

Τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἀπέθανεν ἐν Καίρῳ, μόνος καὶ ἔρημος, μακρὰν τῶν συναδελφῶν του, ὁ γηραιὸς ἡθοποιὸς Ν. Καρδοβίλλης, ἐκ τῶν εὐδοκίμησάντων μυστῶν τῆς Ἑλληνικῆς σκηνῆς. Ὁ ἐκλιπὼν καλλιτέχνης ἐγεννήθη τὸ 1852 ἐν Μεχεμένῃ τῆς Σμύρνης, ἐνθα καὶ ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα γράμματα ἀπὸ τυφλῶν τινα μοναχῶν τοῦ Ἁγίου ὄρους, ἐν ἡ οἰκογένειά του περιέθαλπε τότε λόγῳ φιλοφροσύνης. Δεκαετῆς ἐστάλη εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς συνέχισιν τῶν μαθημάτων του. Ἦτο τότε ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἡ ἑλληνικὴ σκηνὴ εὐρίσκετο εἰς τὰ σπάργανα ἀκόμη. Ἐρασιτέχναι τινὲς μετ' ἄλλων ἡθοποιῶν εἶχαν ἀρχίσει ἀπὸ τοῦ 1858 νὰ δίδουν σποραδικῶς ἑλληνικὰς τινὰς παραστάσεις ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τοῖς πέριξ αὐτῆς. Μόλις τὸ 1860 συνέστη ἐκεῖ ὁ πρῶτος συστηματικὸς θίασος ἀπὸ τοὺς μακαρίτας ἡδῶ Πανᾶν, Ἀνδρονόπουλον, Μισιτζῆν καὶ Μαρκεζίνην καὶ ἄλλους καὶ ἤρχισε νὰ διδῇ τακτικῶς παραστάσεις εἰς τὸ τότε θέατρον Ναοῦμ. Ἐκτοτε ἡ Κωνσταντινούπολις ἐσυχάζετο ἀπὸ τοὺς κυριωτέρους ἑλληνικοὺς θιάσους εἰς τὰς παραστάσεις τῶν ὁποίων ἐκ τῶν πρώτων παρευρίσκετο ἀνελλιπῶς ὁ Καρδοβίλλης—Κοκοβινόπουλος ὀνομαζόμενος τότε—ὁπότε ὡραῖαν τινὰ πρῶταν ἐγκαταλείψας τὰ θρονία τοῦ σχολείου του ἠκολούθησε εἰς Σμύρνην τὸν θιασάρχην Δημοσθένην Νέρην, εἰς τὸν θίασον τοῦ ὁποίου καὶ ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον τὴν 20 Σεπτεμβρίου τοῦ 1870.

Δύο ἔτη μετὰ ταῦτα συμπεριελήφθη εἰς τὸν θίασον τοῦ μακαρίτου, Ἀλεξιάδου ὅστις καὶ τὸν ὑπεκρέωσε ν' ἀλλάξῃ τὸ κακοῦρον διὰ καλλιτέχνην πατρικόν του ἐπίθετον καὶ οὕτως ὁ νεαρὸς Κοκοβινόπουλος εἰς ἡλικίαν εἴκοσι ἐτῶν μετωνομάσθη Καρδοβίλλης λχθὼν τὸ ὄνομα τῆς ἡρωίδος τοῦ τότε ὑπὸ τοῦ Ἀλεξιάδου παιζομένου τετραεπέρου δράματος «Ὁ περιπλανώμενος Ἰουδαῖος». Μετὰ τοῦ Ἀλεξιάδου ἔμεινε μέχρι τοῦ 1878 καίζων δευτερεύοντα καὶ τριτεύοντα πάντοτε ρόλους.

Τὸ πρῶτον ἐνεφανίσθη εἰς σπουδαῖον ρόλον ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῷ παρισίῳ θεάτρῳ «Ἀπόλλων» τὴν 29 Ἰουλίου 1878. Ἐπαίξε τότε μετὰ μεγάλην ἐπιτυχίαν τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον ἐν τῇ «Παγκάστῃ» τοῦ ἀειμνήστου Κορομηλά. Ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς λόγον ποιούμενός περὶ τῆς παραστάσεως τῆς «Παγκάστης» του ἐν τῇ «Ἐφημερίδι» τῆς 31 Ἰουλίου 1878 ἔγραψε περὶ τοῦ ὑποδυθέντος τὸν Ἀλέξανδρον τὰ ἑξῆς:

«Ὁ κ. Ν. Καρδοβίλλης εἶναι νέος ἡθοποιός, ὅστις ἐκ τοῦ θιάσου, τοῦτου μόνος ἦν κατάλληλος νὰ ὑποδυθῇ τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀγενεῖου καὶ νεαροῦ. Ἀλλὰ τὸ πρόσωπον τοῦτο ἀπῆλθε δεδοκιμασμένον ἀνδρᾶ ἡθοποιόν, καὶ δι' αὐτὸ ὑπῆρξε διὰ τὸν κ. Καρδοβίλλην ἄλλα ἢ παράστασις αὐτῆ. Καίτοι νέος τεχνίτης, ἐπάτησεν εἰς βαθμίδα ἀνωτέραν τῆς μέχρι τοῦδε, σχετικῶς ἀνταποκριθεὶς εἰς τὰς δυνατὰς ἐν τῷ «Ἀπόλλωνι» προσδοκίας».

† ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΡΔΟΒΙΛΛΗΣ

Ἡ φωτογραφία αὕτη παρῆχθη φιλίῳ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τῆς ἀνεκδότου ἱστορίας τοῦ Νεοελληνικοῦ Θεάτρου κ. Ν. Λάσκαρη.

Ἄλλοι σοβαροὶ κριτικοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὡς ὁ Βλάσιος Γαβριηλίδης, ὁ Δημ. Ποταμιάνος καὶ ὁ Στέφανος Ξένος, ἔγραψαν τὰ ἑξῆς περὶ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως τοῦ Καρδοβίλλης:

«Ὁ πρῶτος ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων» τῆς 1 Αὐγούστου 1878: «Ἐδγενέστατα καὶ συγκινητικώτατα παρέστησεν Ὁ κ. Καρδοβίλλης τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον. Ὁ καλὸς οὗτος ἡθοποιὸς συνεδύασε τὴν σωματικὴν αὐτοῦ ἀρετὴν πρὸς φωνὴν γενναίαν καὶ συμπαθητικὴν, στάσεις γραφικωτάτας καὶ κινήσεις ἀρμονικὰς, ἀνέδειξε δ' ἑαυτὸν ἀπὸ ἐσχάτου ἡθοποιού, οἷος ἦν μέχρι τοῦδε, εἰς ἡθοποιὸν πρώτων προσώπων, τοῦλάχιστον ἐν τῇ «Παγκάστῃ».

«Ὁ δεύτερος ἐν τῇ περιοδικῇ συγγράμματι «Βύρων» (Τόμ. Δ', τευχ. Η'): «ὁ κ. Καρδοβίλλης, νέος ἡθοποιός καὶ πρώτην φοράν ἀναλαμβάνων χαρακτηριστικὰ σπουδαῖον, οἷος ἐστὶν ὁ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὑπεκρίθη δεξιῶς, ὅπερ χρηστὰς παρέχει περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπιδας». Ὁ τρίτος ἐν τῇ Παραρτήματι τοῦ «Βρετανικοῦ Ἀστέρους» τῆς 8 Σεπτεμβρίου 1878: «Ὁ Ν. Καρδοβίλλης καίζει τὸν νικητὴν τοῦ Δαρείου μετὰ τινος φυσικότητος καὶ ἔχει τὴν γλῶσσαν καὶ φωνὴν διάτορον, ἠχηρὰν καὶ διακριτικὴν. Αἱ χειρονομίαι του, τὸ βάδιμά του, ἡ θέσις τοῦ σώματός του, ὁμολογητέον, προαγγέλλουσιν, ὅτι, ἀν' ὁ νέος οὗτος ἀνὴρ ἀποκλειστικῶς ἠθελεν ἀφοσιωθῆ εἰς τὴν σπουδὴν καὶ

μελέτην τεσσάρων ἢ πέντε μόνον χαρακτήρων ὁμοίου ὕψους, ἤθελε συντόμως ἐφελεῖται τὸ κοινὸν τῆς Ἑλλάδος ὅπως δρᾶμωσι νὰ τὸν ἀκούσωσιν ἐν ὁποιαδήποτε μεγαλοπόλει τῆς Ἀνατολῆς παρίστα τοιοῦτους». Σημειωτέον ὅτι ὁ αὐστηρότατος κριτικὸς ἐν τῇ αὐτῇ κριτικῇ του ἐπέκρινε δριμύτατα τὴν ὑπόκρισιν τῶν λοιπῶν πρωταγωνιστῶν τοῦ ἔργου, ὅτινες εἶναι ἐκ τῶν κορυφαίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ὧν τὴν ὑπεράσπισιν ἀνέλαβε κατόπιν ὁ συγγραφεὺς τῆς «Παγκάστης» «Λυπούμαι, ἔγραψεν ὁ Κορομηλάς, ὅτι, ἐνῶ τὸσον εὐμενῶς ἔγραψεν ὁ κ. Σ. Ξένος ὑπὲρ τῆς παραστάσεως τοῦ ἔργου μου, κρίνων τοὺς πρωταγωνιστὰς ἠθοποιούς κ. Δ. Ταβουλάρην καὶ τὴν κ. Σοφ. Ταβουλάρη μεταχειρίζεται ἀδίκως τὸ ἀπόλυτον μέτρον τῆς αὐστηρότητος ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐπίλοιπον εὐμεινίαν του σχετικῇ πρὸς τὴν ἐν γένει κατάστασιν τοῦ θεάτρου μας. Ὁ κ. Ξένος δὲν λαμβάνει ὅπ' ἄψιν ὅτι οἱ ἠθοποιοὶ μας εἶναι αὐτοδίδακτοι καὶ ὅτι δι' ἀτρυτῶν κόπων κατώρθωσαν οἱ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ὄντως νὰ πρωταγωνιστῶσιν ἐν Ἑλλάδι. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου μάλιστα κατὰ τὴν παράστασιν τῆς «Παγκάστης» οἱ κατακριθέντες ἠθοποιοὶ ἔδειξαν ἀνάλογον τέχνην πρὸς τε τὸ δρᾶμα καὶ τὰς περιστάσεις, ὅφ' ἂς διατελεῖ ἡ σκηνὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ θεάτρου».

Αἱ προβλέψεις τῶν κριτικῶν διὰ τὸ μέλλον τοῦ νεοροῦ ἠθοποιοῦ ἐπηγήθυσαν κατ' ἔκτοτε ὁ Καρδοβίλλης ἐπαίξει κατὰ καιροὺς μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας τὸν Μάξ εἰς τὴν «Κόρην τῶν Ρακοςυλλεκτῶν», τὸν Δανιὴλ εἰς τὸν «Υἱὸν τῆς Κοραλίας» τοῦ Δελπί, τὸν Ραούλ εἰς τὸ «Πίστις, ἐλπίς καὶ ἔλεος», τὸν Γκιλφὸρν εἰς τὴν «Ἰωάννην Γκρέυ», τὸν Ραούλ δ' Ἀρμαντὶς εἰς τὸν «Ταχυδακτυλογράφον» τοῦ Δ' Ἐννερύ, τὸν Βελεῖλ εἰς τὸν «Υἱὸν τῆς νυκτός», τὸν Βίκτωρα εἰς τὴν «Μαριάνναν», τὸν Γονζάγην εἰς τὴν «Αἰμιλίαν Γαλόττη» τοῦ Λέσιγκ, τὸν Κάρολον εἰς τὴν «Σάρραν καὶ Κάρολον» τοῦ Γιακομέττη, τὸν ραδιοῦργον Βιτρίστη εἰς τὸν «Γαλιλαίον», τὸν κόμητα Κανελὲν εἰς τὴν «Κόμησαν Σάρραν» τοῦ Ὀνέ, τὸν στρατηγὸν Κλέβς εἰς τὴν «Μάγδα» τοῦ Σούδερμαν καὶ ἄλλους τινάς. Ἄλλ' ὁ ρόλος εἰς τὸν ὅποιον κυρίως διεκρίθη ὁ Καρδοβίλλης ἦτο ὁ τοῦ Μπαρμπα-Λεμπονάρ.

Ἀπὸ τοῦ 1890 κατήρτισεν ἴδιον θίασον, τὸν «Ἑλληνικὸν δραματικὸν θίασον Ἀθηνῶν», καὶ μετ' αὐτοῦ περιηγήθη πολλὰς πόλεις τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τῆς Ἀνατολῆς. Συνδυασθεὶς κατόπιν μετὰ τοῦ κ. Δ. Κοτοπούλη διηύθυναν ὁμοῦ τὸν δραματικὸν θίασον «Πρόσδος» ἀπὸ τοῦ 1896 μέχρι τοῦ 1900. Εἰς τούτους θιάσους οὗς διηύθυνε συνεργάστησαν αἱ κυρίαι Ἀθηνᾶ Καρδοβίλλη, Αἰκ. Μουστάκα, Χαρίκλ. Χαλιλάζη, Δέσποινα Κλημνιώτου, Ἐλένη Γεωργιοπούλου, Στέλλα Δρακάκη, Εὐδοξία Σταματοπούλου, Πρόκου, Καπαξίδου, Ἰουλία Πολιτάκη, Ξενία Πολιτάκη, Εὐφρ. Πανταζή, Ἐλένη Τασόγλου, Ἀλεξάνδρα Φά-

φαλη, Ἀθηνᾶ Μιχαηλίδου, Ἀναστ. Χαλκιοπούλου καὶ πρὸ δέκα καὶ ἐπτὰ ἐτῶν ἠδαιοποινίς Μαρίνα Κοτοπούλη ὑποδυθεῖσα τὴν θαλαμηπόρον Τερέζαν ἐν τῇ Μάγδα τοῦ Σούδερμαν! Καὶ οἱ κύριοι Γρ. Τασόγλου, Κ. Βονασέρας, Σπ. Παντόπουλος, Ἀθ. Μαρίκος, Κ. Φιλιππίτος, Π. Πανταζής, Δ. Ζάμπος, Π. Κλημνιώτης, Α. Τερζάκης, Δ. Πολιτάκης, Δ. Βενιέρης, Ι. Ράλλης, Ν. Χαλκιοπούλου, Ἐμμ. Γαβαθιώτης, Ν. Καρᾶς, Π. Σταματοπούλος, Α. Γάδ, Καπαξίδης, Π. Τσοῦκας, Πρόκος καὶ ἄλλοι τινές.

Ἐσχάτως ἐπιδοθεὶς ὁ Καρδοβίλλης εἰς κερδοσκοπικὰς ἐπιχειρήσεις, μηδεμίαν σχέσιν ἔχουσας πρὸς τὴν σκηνὴν, ἠτύχησε κατ' ἐπανάληψίν καὶ πάμπωχος ἀπέθανε μακρὰν τῶν οἰκείων του καὶ τῶν συναδέλφων του, τινές τῶν ὁποίων φιλοτίμως τὸν περιέθαλψαν κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς ζωῆς του ἔτη.

ΝΙΚ. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗΣ

ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΒΕΑΚΗ (ΘΕΑΤΡΙΝΟΥ)

«ΟΙ ΘΕΑΤΡΙΝΟΙ.»

(Τὸ κομμάτι αὐτὸ, ποὺ δίδομε στοὺς ἀναγνώστας μας, εἶναι τὸ τελευταῖον κεφάλαιον τοῦ ρομάντσου τοῦ δραματικοῦ Καλλιτέχνη μας κ. Αἰμιλίου Βεάκη, καὶ τὸ τέλος τοῦ ἥρωός του, μέσα ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ τὰς περιπετείας τοῦ ὁποίου περᾶ διόλυσον τὸ Ἑλληνικὸν θεᾶτρον, ἀπὸ τοῦ μικροῦ μεριδιῶζον θιασάκου τῆς παλαιότερας ἐποχῆς μέχρι τοῦ μεγαλυτέρου σημεῖο-νοῦ μισθοῦ θιάσου.)

Ἡ ψυχολογία τῶν «Θεατρίνων», εἰς τὴν τάξιν τῶν ὁποίων ἀνήκει καὶ ὁ συγγραφεὺς, εἶναι τελεία καὶ πρὸ πάντων εὐκαρινῆς. Τὸ κομμάτι ποὺ δημοσιεύομεν δείχνει πόσο ὁ κ. Βεάκης ἀπέσπευξε νὰ περιβάλῃ τοὺς συναδέλφους του, καὶ συνεπῶς καὶ τὸν ἑαυτὸν του, μὲ φρενιτικὴν, κολακευτικὴν ἀγλήν, καὶ πόσο ἀληθινὰ καὶ ρεαλιστικὰ ἐχειρίσθη τὸ θέμα του.

Ὁ σκοπὸς τοῦ συγγράμματός του εἶναι νὰ δείξῃ τὰς ἀφορμὰς ποὺ τὸ θεᾶτρον μας εἶναι τέτοιο, ὅπως αὐτὸς τὸ παρουσιάζει, καὶ νὰ κινήσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν μέριμναν τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Κοινωνίας μας.)

ΚΕΦ. ΚΘ'

ΕΤΣΙ ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΤΕΛΕΙΩΣΗ,

Ἐνας χρόνος πέρασε ἀκόμα καὶ ὅλα ἦσαν ἔτοιμα. Τὸ «Παλάτι τῶν Κουρασμένων» ὑψώνονταν τώρα μὲ τὰ τέσσερα διαμερίσματά του.

Τὸ σχέδιον τοῦ Γαλιούδη ἦταν θαῦμα ἀρχιτεκτονικῆς. Τί βολικὸν τὸ διαμερίσμα τῶν κοιτῶνων! Τί ἀναπαυτικὸν τὸ θερινὸ ἀναψυκτήριον! Τί ὀραία καὶ ἡ λίσχη τῶν γέρον, μὲ τὸ μικρὸν θεατράκι τῶν διαλέξεων καὶ μὲ τὴν μεγάλην βιβλιοθήκην!

Καὶ τέλος, πίσω ἀπ' αὐτὸ τὸ χτίριον τῆς κλινικῆς, χτισμένον μὲ ὅλους τοὺς κανόνας τῆς υγιεινῆς.

Ὁ κῆπος, μεγάλος, θὰ ἦταν ἓνα μαγευτικὸν διάσος ὕστερ' ἀπὸ λίγα χρόνια.

Μπροστὰ στὴν μεγάλην μαρμαρινὴν σκάλα μὴ μικρῆ πλατεΐσῃ, μ' ἓνα περιβολάκι στὴν μέση καὶ καταμεσῆς ἓνα βῆθος.

Ὁ Μηχανικὸς εἶπε στὸν Τάσο, πὼς στὴν ἀρχὴν σκεδίαζε νὰ κινήσῃ ἐκεῖ ἓνα συντριβάνι, μὰ ὕστερα μετάνοισσε,

παρακολουθοῦσε μ' ἐνδιαφέρον τὶς ἐργασίες τῆς, ἀλλὰ δὲ γίνονται καὶ ὅλα ἀμέσως, ἀμέσως σ' ἓνα χρόνο μέσα.

Γιὰ τὸ οἰκόπεδον καὶ τὸ χτίριον τοῦ «Παλατιοῦ τῶν Κουρασμένων» ὁ Τάσος εἶχε ξοδέψῃ 700 χιλιάδες. Ἐδόσε δηλαδὴ τὶς 450 μετρητὲς τῆς κληρονομίας καὶ τὴν ἀξία τῆς βίλλας τῆς Καστέλλας 250. Ἐτσι ἀπ' αὐτὰ τὰ δυὸ πληρώθηκε ἡ οἰκοδομή. Ἐμενε λοιπὸν ἡ ἐπίπλωσις καὶ ἡ συντήρησις. Πούλησε τότε τὸ μέγαρον τῆς οἰκίας Πανεπιστημίου τετρακόσους χιλιάδες καὶ κατάθεσε στὴ Λαϊκὴ τὶς τρακόσους στ' ὄνομα τοῦ Συλλόγου. Αὐτὲς θὰ χρησιμεύουν γιὰ τὴν συντήρησιν καὶ τὴν ἐπίπλωσιν τοῦ «Παλατιοῦ». Τὶς ἄλλες 100 χιλιάδες, ὑποχωρώντας στὴν ἐπίμονη παράκλησιν τοῦ Βασιλῆ, τὶς ἔβαλε, ἀσήκωτες, στὴν Ἐθνικὴ, στὸ ὄνομα τῆς Ἐλένης, γιὰ τὴ δική τους τὴ συντήρησιν.

Ἐτσι ἀπὸ ὅλην τὴν περιουσίαν ἔμειναν αὐτὲς οἱ 100 χιλιάδες καὶ ἡ βίλλα τῆς Κηφισίας. Οὐ... ἦταν περὶ ἄρα ἀρκετά.

Καὶ τώρα ἓνα μόνον πρᾶγμα στενοχωροῦσε τὸν Τάσο.

Ὁ Σύλλογος δὲν εἶχε πρόεδρον.

Γιὰ ποιά αἰτία;

Αὐτὸ ἀκριβῶς! Αὐτὴ ἡ αἰτία φαίνονταν στὸν Τάσο καὶ γελοία καὶ ἐξευτελιστικὴ.

Οἱ πρῶτοι ποὺ μαζεύτηκαν τότε γιὰ νὰ κἀνουν τὸ Σύλλογον, ἀποφάσισαν, γιὰ ν' ἀποφύγουν τὶς ζήλειες καὶ τὶς μικροφιλοτιμίας, ν' ἀφήσουν ἀκέφαλον τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον.

Ἐκᾶναν λοιπὸν ἓνα συμβούλιον ἀπὸ δώδεκα μέλη χωρὶς πρόεδρον.

Σ' αὐτὸ ὁ Τάσος ἔβλεπε μιὰ στενοκεφαλὰ καὶ τὸ μεγάλο ἐλάττωμα τῆς φύλης του, τὴ φιλαρχία, ποὺ μόνον συμφορὲς ἔφερε ὡς τώρα στὴ χώρα μας.

Ἐπρεπε νὰ γίνῃ κάποιος πρόεδρος. Ἦταν ἐξευτελιστικὴ ἡ ἀφορμὴ. Καὶ ἔπειτα ἓνας πρόεδρος ἄλλοιῶς θὰ φρόντιζε νὰ ἐνεργῇ τὰ ζητήματα καὶ τὶς ὑποθέσεις τοῦ Συλλόγου. Θὰ παρακινούσε τοὺς Συμβούλους στὴ δουλειὰ καὶ θάκανε περὶ συχνὰ τὰ συμβουλία τους καὶ περὶ γοργὰς τὶς ἀποφάσεις τους.

Ὅλα αὐτὰ τ' ἀνακοίνωσε μ' ἓνα του γράμμα ἀπὸ τὴν Κηφισίαν στὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον, κ' ἐκεῖνο, σὲ μιὰ συνέλευσιν ποὺ ὁ Τάσος ἔλειπε γιὰτι ἐτυχε νὰναὶ ἀνήμπορος, ἐδιάβασε τὸ γράμμα τοῦ Τάσου στὰ μέλη.

Τὶ ἄσχημη στιγμή!

Εὐτύχημα ποὺ ὁ Τάσος ἔλειπε.

Ἦταν καιρὸς νὰ φανερωθῇ περὶ ὅλο τὸ κῆμα τῆς κακίας, τῆς μωθηρίας καὶ τοῦ φθόνου, ποὺ βογοῦσε κάτω ἀπὸ τὴν κουφάλα τοῦ βράχου. Ἐαφνικὰ ὁ βράχος ἔπεσε καὶ τὸ κῆμα ἀνταριασμένον, ἄγριον, ἀφρισμένον, χτύπησε στὰ μεσοῦρανα.

Ὦχ, ἀδερφέ! Ἀρκετὰ πειὰ!

Πολὺς θόρυβος ἔγινε! Πολλὰ εἶπανε καὶ πολλὰ γράψανε!

Ἐνας χρόνος τώρα ἔχει περάσει κ' οἱ ἐφημερίδες δὲν πάψανε. Ἀνάγνωσμα κοντεύουνε νὰ τὸν κάνουνε πειὰ!

Ἐ! καλὰ! ἔκανε ὅτι ἔκανε· πάει πειὰ. Ἄς τελειώσῃ ἐπὶ τέλους αὐτὸς ὁ αἰώνιος πανηγυρικός!

Μεγάλος! Εὐγενής! Αἰσθηματίας! Καλλιτέχνης! Διάνοια! Μεγαλοφυγία! Ἐξαιρετικὴ φύσις! Ἰδιοφυία! Μόρφωσις! Σπανία! Μεγαλοφυία! Ὑπεράνθρωπος! Γιγάντας! Ἡμίθεος! Θεός!... Διάβολος ἐπὶ τέλους... Ἐ... φτάνει πειὰ, τ' ἀκούσαμε.

Τὸ κάτω-κάτω τῆς γραφῆς δὲ δούλεψε γιὰ νὰ τὰ κερδίσῃ. Τοῦρθε μιὰ κληρονομιά! Οὐτ' εἶχ' ὁ Μπίρκος χωράφι,

Ὁ δραματικὸς καλλιτέχνης τοῦ θεάτρου τῆς δος Κοτοπούλη κ. Αἰμιλίου Βεάκη, συγγραφεὺς τοῦ θεατρικοῦ ρομάντσου «Οἱ Θεατρίνοι».

— Καὶ τί θὰ βάνης τώρα στὸ βῆθος; τὸν ρώτησε ὁ Τάσος.

— Ἐνα ἀγαλμα, εἶπεν ὁ Μηχανικὸς.

— Τί ἀγαλμα;

— Δὲν ξέρω ἀκόμα.

— Ἐέρεις τί νὰ βάλωμε; Ἐνα ἀγαλματάκι τῆς Θάλειας! εἶπε ὁ Τάσος.

Ὁ Μηχανικὸς φαινότανε πὼς ἤθελε ν' ἀλλάξῃ κουβέντα.

— Ναί... ναί... ἴσως... ἓνα ἀγαλματάκι τῆς Θάλειας.

Στὸ Σύλλογον πάλι δὲ πῆγαν καλά. Σ' ἓνα χρόνο ἢ περὶουσία του εἶχε γίνῃ πολὺ μεγάλη. Τὰ δεκάλεπτα τῶν θιάσων, γιὰτι τόσα πρόσφεραν τώρα ὅλοι οἱ διευθυνταί, οἱ συνδρομῆς καὶ οἱ δωρεῆς τῶν θεατρίνων καὶ πολλῶν ἀπόξω φίλων τοῦ θεάτρου, οἱ δέκα χιλιάδες καὶ τὸ οἰκόπεδον τῆς Δόρας, ποὺ εἶχε ἐκτιμηθῇ γιὰ εἰκοσιπέντε χιλιάδες, ἦταν περὶ ἄρκετὰ γιὰ ν' ἀρχίσῃ τὸ χτίσιμο τῆς Λέσχης καὶ τῶν Γραφείων.

Ὁ Σύλλογος εἶχε τώρα διαλέξει μιὰ ἐπιτροπή, γιὰ νὰρῆν τὸ κατάλληλον μέρος καὶ νὰ μελετήσῃ τὰ σχέδια πολλῶν Μηχανικῶν καὶ ἐργολάβων, ποὺ εἶχαν προτείνει ν' ἀναλάβουν τὴν οἰκοδομήν.

Μόνον ἡ Κυβέρνησις δὲν εἶχε ἀκόμα κάνει τίποτα. Εἶχε διορίσει τὴν ἐπιτροπήν τῶν εἰδικῶν καὶ τὸ Ὑψηλὸν Πρόσωπον

οὐτ' ἔλασε. Καί σ' ὅποιον ἄλλον νάχοῦσανε μιά τέτοια κληρονομιά τὸ ἴδιο θάκανε.

Καλὰ κράτησε γιὰ τὸν ἑαυτό του τὴν καλύτερη βίλλα, ἔβαλε κι ἑκατὸ χιλιάδες στὴν μπάγκα, πήρε καὶ τὴν Ἐλένη καὶ τὴν Ἰρίδα σὺν πασᾶς!

Ποῖος ἀπὸ τοὺς ἄλλους τάχει αὐτά;

Τὶ ἄλλο θέλει ἀκόμα;

Τὶ ἀνακατεύεται περὶ; Ἄς πάψῃ, ἀδερφέ, νὰ μᾶς ἐνοχλῇ μὲ τὴ δόξα καὶ μὲ τὶς ἰδέες του!

Δὲν καταλαβαίνει πὼς γίνεται πιὰ πόρτομα;

Ἐρίστε τώρα! Θέλει καὶ καλὰ πρόεδρο!

Ὅλ' αὐτὰ τὰ εἶπαν οἱ θεατρίνοι στὴ συνέλευση καὶ εἶπαν ἀκόμη κι αὐτὸ:

—Θέλει τώρα πρόεδρο. Γιατί τὸν θέλει; Γιατί ξέρετε πὼς εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ βγάλωμε αὐτόν!

Στὴν τελευταία τους ὁμῶς αὐτὴ σκέψη τοὺς ἀποκρίθηκε ἡ Δώρα μὲ τὴν ὁρμὴ ποὺ τὴ χαρακτηρίζει πάντα:

—Αὐτὸ ἔπρεπε νᾶξε γίνει! Ἦταν ντροπὴς μᾶς ὡς τώρα ποὺ δὲν τὸν εἴχαμε βγάλει πρόεδρο μᾶς. Ἐμπρός, ψηφοφορία! Ἐμπρός, κύριοι σύμβουλοι. Νὰ τὸ βάλετε σὲ ψηφοφορία!

Οἱ καλοὶ, οἱ φίλοι του, οἱ ἀληθινοὶ καλλιτέχνες ὑπεστήριξαν τὴν πρόταση τῆς Δώρας καὶ ἡ ψηφοφορία ἐγένετο.

Ἀπὸ 215 ποὺ ἐψήφισαν οἱ 113 ψήφισαν στὸ ΝΑΙ.

Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτὸ ἔτρεξαν οἱ φίλοι του στὴν Κηφισιά νὰ τοῦ τὸ ἀναγγελοῦν.

Ὁ Τάσος τοὺς εὐχαρίστησε, μὰ δὲ δέχτηκε. Ἦταν πολὺ κορασμένος. Ἡ κόρησὶ του αὐτὴ τοῦχε καταντήσῃ ἀρρώστια. Δὲν εἶχε ὄρεξη οὔτε νὰ φάῃ καὶ δὲν μπορούσε καὶ νὰ κοιμηθῇ. Ἄς ἔβαζαν κάποιον ἄλλον. Τὴ Δώρα, τὸν Κράλια, ἦταν τόσο ἄλλο ἀκόμα. Ὅλοι εἶχαν δουλέψῃ γιὰ τὸ σωματεῖο. Ὅλοι εἶχαν τὴν καλὴν διαθέσῃ νὰ ἐργασθοῦνε.

Ἐγένετο τότε νέα συνέλευση, ἀλλὰ μὲ κανονικὰ καὶ μιλιώματα. Κανέναν ἀπὸ τὸ δικὸ τους συνάρι δὲν θέλησαν νὰ ἀναγνωρίσουν γιὰ πρόεδρο τους... καὶ τέλος διάλεξαν ἕνα ἀπὸ τὸν κύκλο τῶν λογίων.

Ἐνα ἀτόγνεμα, ποὺ ὁ Τάσος θαύμαζε τὴ δύσῃ του ἤλιου, ξαπλωμένος στὸν ἐξώστη του, καὶ συλλογίζονταν μὲ πίκρα τί τάχα κακὸ νᾶχῃ κάνει στοὺς 102 ποὺ δὲν τὸν ψήφισαν γιὰ πρόεδρο, ἕνας ἀπ' αὐτοὺς τοὺς 102 ἦρθε νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ, ὄχι βέβαια ἀπὸ ἐνδιαφέρον.

Τοῦ διηγήθηκε λοιπὸν τὶς δύο τελευταῖες συζητήσεις καὶ τὴν ἐκλογὴ τοῦ ξένου προέδρου. Τοῦ τὰ διηγήθηκε ὅλα, ἕνα, ἕνα, μ' ὅλες τὶς λεπτομέρειες καὶ μ' ὅλα τὰ λόγια καὶ τὶς βοήθῃς ποὺ εἰπώθηκαν—ἀπὸ τοὺς ἄλλους βέβαια, αὐτὸ τὸ ὁριζιότανε—εἰς βάρος τοῦ εὐεργέτη τους.

Ὁ καλὸς συνάδελφος, ἀφοῦ τὸν εἶδε νὰ γλωμιάζῃ, τὸν χαρῆτησε κ' ἔφυγε.

Ὁ Τάσος ἐκεῖνο τὸ βράδυ δὲν ἔφαγε καθόλου, οὔτε καὶ μπόρεσε νὰ κοιμηθῇ.

Πέρασαν ἀκόμα λίγες μέρες. Τὸ ἀγαπᾶ τὸ θεῖο του εἶχε περὶ τελειώσει καὶ εἶχε στηθῇ στὸν τάφο του, στὸ Α' Νεκροταφεῖο.

Καὶ ἡ προτομὴ του εἶχε τελειώσει. Ὁ φίλος του ὁ γλύπτης τοῦ εἶπε ὅτι δὲν χρειάζεται περὶ νὰ ποζάρῃ ἄλλο. Δὲν ἔμενε παρὰ νὰ δουλεῖτῃ στὸ μάρμαρο.

Τὸ μόνο ποὺ δὲν τέλειωσε ποτὲ ἦταν τὸ τί θάκανε γιὰ τὸ Θέατρο ἢ Κυβέρνησῃ.

Αὐτὸ περίμενε περισσότερο ἀπ' ὅλα ὁ Τάσος. Αὐτὸ τὸ ξεκαθάρισμα! Σ' αὐτὸ καὶ μόνο σ' αὐτὸ εἶχε στηρίξει ὅλες του τὶς ἐλπίδες, γιὰ τὴ μεγάλη ἀναγέννησῃ.

Καὶ ἡ κοίρασὶ του δυνάμεινε!

Ἀνάθεσε στὸ Βακλὴ καὶ στὸ Γιαλοῦδη νὰ φροντίσουν γιὰ τὴν ἐπίτασῃ τοῦ Παλατιοῦ τῶν Κορασμένων καὶ κλείστικε περὶ τελειωτικὰ στὴ βίλλα του.

Ἡ Ἐλένη μὲ ἀγωνία παρακολουθοῦσε τὴν ἐπίτασῃ τῆς μελαγχολίας του. Τὸν ἔπαιρνε μαζί της σὲ μακρυνούς περιπάτους. Ἐκανε τὴν εὐθυμῃ, χωρὶς κι αὐτὴ νᾶχῃ ὄρεξη. Πολεμοῦσε μὲ κάθε τρόπο νὰ τοῦ μεταδώσῃ λίγη χαρὰ, λίγη ζωὴ, ἀπὸ τὴ δικὴ της... ποὺ δὲν εἶχε.

Ἦστερα ἔπιασε ὁ βαρὺς χειμώνας.

Ὁ Τάσος δὲν ἤθελε νὰ βγῇ περὶ ἔξω.

Μιά μέρα ξανάθηκε πάλι ὁ καλὸς συνάδελφος, ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς 102.

Εἶχε ἄλλα νέα, εὐχάριστα σὺν τὰ προῖτα, νὰ τοῦ ἀναγγελοῦν.

Ἡ Δώρα, ὁ Βάνιας, ὁ Βακλὴς καὶ κάμποσοι ἄλλοι πρότειναν στὸ συμβούλιο ν' ἀγοράσουν τὴν προτομὴ ποὺ εἶχε κάνει τὸν Τάσο ὁ Γεωργιάδης καὶ νὰ τὴ στησοῦν στὸ βᾶθρο, ποὺ ὁ Μηχανικὸς Γιαλοῦδης εἶχε τότε ἀφήσῃ ἐπίτηδες μπροστὰ στὴ μαρμαρένια σκάλα τοῦ Παλατιοῦ τῶν Κορασμένων. Τὸ Συμβούλιο κάλεσε τὰ μέλη σὲ συνέλευση καὶ ἡ συνέλευση μὲ ψήφους 180 στὸ ΟΧΙ καὶ 30 στὸ ΝΑΙ δὲν δέχτηκε τὴν πρότασῃ, γιατί τὶς πέντε χιλιάδες δραχμῆς, ποὺ κόστιζε ἡ προτομὴ, ἔλεγαν πὼς μπορούσαν νὰ τὶς διαθέσοῦν σὲ κάτι καλύτερο.

Τότες ὁ γλύπτης ὁ Γεωργιάδης, ποὺ φαίνεται πὼς ἦταν ἀπ' ὄξω στὸ διάδρομο καὶ περιμενε, γιατί πρόβλεπε τὴν ἀρνήσῃ, μπήκε μέσα καὶ εἶπε πὼς δὲ θέλει λεφτὰ γιὰ τὴν προτομὴ.

Ἀφοῦ προῖτα τὸν ἔβρισαν τὸν γλύπτη οἱ καλοὶ συνάδελφοι, γιατί τόλμησε νὰ μπῇ μέσα στὴ συνεδρίασῃ, ἀφοῦ δὲν ἦταν μέλος, ἀπεφάσισαν ὕστερα νὰ κάνουν νέα ψηφοφορία, γιὰ ν' ἀποφασίσουν ἂν πρέπει νὰ δεχτοῦν τὴν προσφορά τῆς προτομῆς κι ἂν πρέπει νὰ τὴ στησοῦν στὸ βᾶθρο, ἀφοῦ δὲ θὰ πλήρωνε ὁ Σύλλογος πεντάρια.

210 ἦταν οἱ παρόντες.

105 ψήφισαν στὸ ΝΑΙ

105 ψήφισαν στὸ ΟΧΙ

Καὶ τώρα, μὲ ὕφος ἐνθουσιασμένο καὶ γεμάτος καλοσύνη, ὁ ἀγαθότατος συνάδελφος ἐξακολούθησε τὴ διήγησῃ του, σφίγγοντας τὰ δύο χέρια τοῦ Τάσου, ποὺ εἶχαν παγώσει.

—Ὅταν γίνονταν ἡ διαλογὴ τῶν ψήφων, τότε μπήκα, γιατί δὲν ἤμιον ἐκεῖ ἀπ' τὴν ἀρχή. Ἔμαθα γιὰ τί πράγμα ψήφισαν καὶ ζήτησα τὴν ἀδεία νὰ ψηφίσω κ' ἐγὼ, μὴ τὸ ἐπέτρεψαν καὶ τότε, ἀγαπητέ μου συνάδελφε, ψήφισα στὸ ΝΑΙ.

Καὶ μὲ ἀκράτητο ἐνθουσιασμὸ πρόσθεσε:

—Ψήφισα στὸ ΝΑΙ, φίλτατε μου! Τώρα περὶ τὸ ΟΧΙ εἶχε 105 καὶ τὸ ΝΑΙ 106! Ἐνίκησαμε! Ἡ προτομὴ σας τὸ ἴδιο βράδυ στηθῃκε στὸ βᾶθρο. Ἡ Δώρα, ὁ Βάνιας, ὁ Βακλὴς κι ὁ Μηχανικὸς Γιαλοῦδης πήγαν ἀμέσως ἐκεῖ ἔξω στὸ Παγκράτι μὲ τοὺς ἐργάτες καὶ τὴν προτομὴ σας. Τώρα ἡ προτομὴ σας ὄραία, περήφανη, μὲ τὸ μέτωπο ψηλά φιγουράρει μπροστὰ στὸ Ἀσπλὸ μας! Αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ παντοτινὴ σας δόξα.

Θὰ εἶναι μεσάνυχτα περασμένα.

Ὁ βοριάς ἀγριὸς φροσμανάει καὶ σαφώνει τοὺς δρόμους. Τὰ σύννεφα τρέχουν στὸν οὐρανὸ τὸν ἀφώτιστο, Χάμο ἢ γῆ κρυστάλλο.

Ὁ καλλιτέχνης βιολιστὴς κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ—ΔΥΚΟΥ-ΔΗΣ, τοῦ ὁποῦ ἡ συναυλία δίδεται τὴν προσεχῇ Δευτέραν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ξενοδοχείου τοῦ σταθμοῦ τοῦ Νέου Φαλήρου. Συμπράττει εὐγενὸς προσφερομένη ἡ δις ANNA ΚΑΙΣΑΡΗ καὶ ὁ πιανίστας κ. Δ. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Οἱ δρόμοι ἔρημοι.
Μόνο τρελλοὶ μποροῦν νὰ βρίσκονται τώρα στὸ δρόμο, μ' αὐτὸ τὸν καιρὸ.
Καί... νὰ ἕνας!
Ἔρχεται βέβαια πεζὸς ἢ ἀπὸ τὴν Κηφισιά ἢ ἀπὸ τὸ Χαλάντρι.
Τρέχει. Φτάνει στοῦ Ἑῶν. Μπαίνει στὸ φαροῦ δρόμο τῶν Ἀμπελοκήπων κι ὅλο τρέχει.
Ὁ τρελλός! Θὰ τὸν ἐγγὺ ζουρλάει τὸ κρῖν.
Περνᾷ, τρέχοντας πάντα σ' ὅλο τὸ δρόμο, περνᾷ τοὺς στρατόνες τοῦ Πυροβολικοῦ καὶ τρέχει, ὅλο καὶ τρέχει.
Φτάνει στὴν ἀρχὴ τῆς δειροστοιχίας Ἡρώδου τοῦ Ἀτικού, καὶ στρίβει, πάντα τρέχοντας.
Μόνο μπροστὰ στὸ Παλάτι τοῦ Βασιλιὰ κόβει λίγο τὸ τρέξιμό του σὺν νὰ φοβάται τοὺς σκοποὺς ποὺ στέκουν καὶ τὸν κυτάνε παραξένα.
Γιατί τάχα;
Φοβήθηκε τοὺς σκοποὺς;
Εἶναι λοιπὸν κανένας κακοῦργος;
Μόλις προχώρησε λίγο πέρα ἀπὸ τὸ Παλάτι, ξανανοίγει πάλι τὸ βῆμα.
Φτάνει στὸ Στάδιο καὶ στρίβει ἀκολουθώντας τὰ σίδερα τοῦ τραίνου ποὺ πάει στὸ Παγκράτι.
Μὰ δὲν εἶχε τάχα δρόμο ἀπὸ πάνω; Ἦταν ἀνάγκη νὰ κἀνῃ τὸση βόλτα; Δὲν ἔπαιρνε κανένα μονοπάτι νὰ περάσῃ ἀπ' τὸ ῥέμμα;
Τρελλός, τρελλός θάναι σίγουρα ἢ δὲ θὰ ἔξῃ τοὺς δρόμους.
Ὁ ἀγέφυρος τώρα τοῦ κόβει τὰ γόνατα. Στέκεται λίγο.

Ἀναπνέει βαθιὰ τὸν ἀγριο βοριά, ποὺ σφαιρίζει, καὶ πάλι ξανατρέχει.

Φτάνει στὸ Παγκράτι.
Ἐκεῖ σ' ἕνα ψήλωμα φαίνονται τὰ κάγκελα μιᾶς βίλλας. Πάει στὴ μεγάλη καγκελλῆνα θύρα.

Ἡ θύρα εἶναι κλειδομένη μ' ἕνα μεγάλο λουκέτο, περασμένο σὲ μιὰ χοντρή ἀλυσίδα.

Στέκεται λίγο. Κυττάζει δεξιὰ, ἀριστερά, σὺν κλέφτης, καὶ σκαρφαλώνει στὰ κάγκελα!

Κλέφτης θάνα! Κλέφτης!

Μπαίνει μέσα στὸ περιβόλι καὶ προχωρεῖ ἀνάμεσα στὰ νεοφυτεμένα δέντρα.

Ἐκεῖ ἀντίκρου λευκάζει ἡ πλατεῖα μαρμαρένια σκάλα.

Μπροστὰ στὴ σκάλα ἕνα μικρὸ τετράγωνο κομμάτι γῆς, καλλιεργημένο γιὰ περιβόλι, καὶ στὴ μέση ἕνα βᾶθρο, μὲ μιὰ κάτασπρη μαρμαρένια προτομὴ.

Τέσσερες μεγάλες, δουλεμένες, σουβλερῆς κοτρῶνες δεχνοῦν τὶς τέσσερες γωνιῆς τοῦ τετραγώνου περιβολιοῦ.

Ὁ ἀνθρώπος σκύβει κοντὰ σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς τέσσερες κοτρῶνες.

Σκάβει; Σκάβει μὲ τὰ νύχια;

Σκάβει μὲ τὰ νύχια τὸ παγωμένο, τὸ οκαλισμένο χώμα;

Μὰ τί λοιπὸν; Ἐχει λεφτὰ χωμένα ἐκεῖ μέσα;

Τέλος... Νά! Ἡ κοτρῶνα κουνήθηκε!

Τὴν ἔπιασε, τὴν ἔσπρωξε, τὴν ἔριξωσε ἀπ' τὴ θέσῃ της.

Θάνα πολὺ βαρεῖα. Μὲ κόπο τὴ σηκώνει καὶ τὴν ἀνεβάζει ἀπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του. Πλησιάζει τὴν προτομὴ, παίρνει παλμὸ, σηκώνει ἀκόμα ψηλότερα τὴν πέτρα καὶ...

Ἄ! ὁ βάνδαλος!

Γι' αὐτὸ λοιπὸν ἔκανε ὅλον αὐτὸ τὸ δρόμο; Γι' αὐτὸ ξεκίνησε ἀπὸ τὴν Κηφισιά; ἀπὸ τὸ Χαλάντρι μ' ὅλο αὐτὸ τὸ κρῖν; Μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ συντρίψῃ σὲ χύμα κομμάτια μιὰ ὀμορφὴ προτομὴ;

Στέκεται τώρα ὁ βάρβαρος, ὁ κακοῦργος μπροστὰ στὰ συντρίμια.

Θαυμάζει ἄραγε τὸ ἔργο του ἢ καταριέται τὸν ἑαυτό του; Νά! Φέρνει τὰ χέρια στὰ μάτια.

Κλαίει!

Λυγμοὶ τὸν ταράζουν! Σπασμοὶ τὸν δέρνουν.

Ἀγκαλιάζει τὸ βᾶθρο.

Ρουτιάζει στὸ μαρμαρένιο οκαλοπάτι του καὶ ἀκουμπάει τὸ μάγουλό του στὸ ἀδειο βᾶθρο, λὲς καὶ θέλει νὰ γίνῃ τώρα αὐτὸς ὁ ἴδιος ἡ προτομὴ ποὺ σντρίψῃ.

Καὶ τώρα;

Δὲν κλαίει περὶ!

Εἶναι κλεισμένα τὰ μάτια του!

Μὰ τί κάνει λοιπὸν ἐκεῖ, ἀκίνητος, μὲ τὸ μάγουλο ἀκουμπισμένο στὸ κενὸ βᾶθρο, μὲ τὰ μάτια κλεισμένα;

Μὰ κοιμᾶται λοιπὸν;

Ὁ βοριάς ποὺ σέρνει τὰ σύννεφα στὸ μαῦρο οὐρανὸ τὰ ἐσοκίζει ξαφνικὰ σὲ μιὰν ἄκρη.

Τὸ φεγγάρι, γλωμὸ, βγάξει τὴ φοβισμένη μορφή του.

Οἱ ἀργυρῆς μιτιές του ἀγκαλιάζουν μὲ πόνο τὸ κατάχλωμο κεφάλι τοῦ τρελλοῦ.

Ἄ! Πὼς μοιάζει!

Πὼς μοιάζει τώρα μὲ τὴν ὀμορφὴ μαρμαρένια προτομὴ ποὺ κοιμᾶται!

Λὲς καὶ τὸ ἴδιο τοῦ κεφάλι ἦρθε ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ μαρμαρένιο τοῦ ὁμοίωμα.

Πὼς μοιάζει!

Τὸ φεγγάρι κούφτηκε πάλι φοβισμένο πίσω ἀπ' τὰ σύννεφα.

Ἐκεῖνος ὅμως μένει ἀκίνητος ἐκεῖ, μὲ τὸ κεφάλι στὸ

βάθος με τὰ χέρια κοκκαλισμένα γύρω στη μαρμάρινη κο-
λόνα, με τὰ μάτια κλειστά, μ' ἕνα μαρτυρικό χαμόγελο ἀπὸ
χλωμὰ χεῖλη.

Εἶναι νεκρὸς ἢ μήπως κοιμάται ;

«ὦ! ἂν κοιμάται, ξυπνάτε τον!»

Ξυπνάτε τον γὰ κλιμαρώση, ποὺ ὀρθώνεται ἀπὸ πάνω του
περήφανο, κάτασπρο μέσ' στή νύχτα τὸ «Παλάτι τῶν Κοι-
ρασμένων».

1916 Ἰουλίος

ΑΙΜΙΛΙΟΣ Ν. ΒΕΑΚΗΣ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΚΗΦΙΣΙΑΣ

Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν ἤρριξε ἡ καλλιτεχνικὴ
ἐκθεσις τῆς Κηφισιάς, εἰς αἰθούζαν ἀρκετὰ μεγάλην
τοῦ Ξενοδοχείου Μελά, διοργανωθεῖσα παρ' ὁμάδος
καλλιτεχνῶν ἀνηκόντων εἰς τοὺς δύο ἐν Ἑλλάδι καλ-
λιτεχνικούς Συνδέσμους. Τὰ 150 ἐκτεθέντα ἔργα
ἀντιπροσωπεύουν 50 ζωγράφους καὶ γλύπτας, ἐξ ὧν
καὶ τινες Δεσποινίδες καὶ εἰς ξυλογλύπτῃς. Ὁ σκο-
πὸς τῆς ἐκθέσεως ταύτης εἶναι καθαρῶς ἐμπορικός,
φαίνεται δὲ ὅτι τὰ βυλλάντια τῶν ἐφοπλιστῶν ἔχουν
τρομερὰ σκανδαλίσει τὸν καλλιτεχνικὸν κόσμον ἐξ οὗ
καὶ δικαιολογημένη ἡ ἐξαφνικὴ ἐμφάνισις τῆς ἐν
λόγῳ ἐκθέσεως. Ὅποσδήποτε ὅμως ὑπάρχουν στὴν
καλλιτεχνικὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ περιβάλλοντός μας
καὶ ἀνθρωποὶ οἵτινες χαράξαντες δρόμον με ὄνειρα
ἀνταποκρινόμενα εἰς σκοπὸν, με ἐνδιαφέρον ἐντελῶς
καλλιτεχνικόν, μᾶς δίδουν πάντοτε ἐνίσχυσιν τοῦ
σκοποῦ ὃν ἐπιδιώκει κάθε πλατὺς καὶ τετράγωνος
χαρακτήρ, τὴν ἀντίληψιν του περὶ τέχνης. Θὰ ἦτο
λυπηρὸν εἴαν πραγματικῶς διεστρέφετο τῶν ὀλίγων
αὐτῶν ἡ κατεύθυνσις με τὰς ἐμπορικὰς αὐτὰς ἐκθέσεις.
Τὸν σκοπὸν τῶν ἐκθέσεων δὲν θὰ καθορίσωμεν ἡμεῖς
οἱ διάφοροι με τὰς ἀπλὰς συστάσεις μας, ἀλλὰ μία
παρὰ κατὰστασις τοῦ Κράτους καὶ μία συγχρόνως
εὐγενῆς συνεργασία μετὰ τῶν περὶ τὰ καλλιτεχνικὰ
ἀσχολουμένων δημοσίων ὑπαλλήλων αὐτοῦ. Ἀλλ'
ὅμως, μέχρις ὅτου φθάσωμεν εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, οἱ
διάφοροι ἐπιτηδεῖοι, διότι περὶ ἐπιτηδεῶν πρόκειται
πάντοτε καὶ οὐχὶ περὶ ἀγῶν καλλιτεχνῶν, εὕρισκουν
ἐδαφος πρὸς δρᾶσιν βοηθούμενοι δυστυχῶς καὶ παρὰ
τῶν πλανωμένων.

Εἰς τὸ πρῶτον φύλλον θὰ ἐκθέσω μερικὰς μου πα-
ρατηρήσεις καθορίζων συγχρόνως τὴν ἐντύπωσιν ἣν
ἀρχικῶς μῆς δίδει ἡ ἐκθεσις καὶ τὰ ἔργα τῶν ἐξεχόν-
των ἐν αὐτῇ καλλιτεχνῶν.

Ἡ ἐναρξίς ὑπῆρξεν εὐχάριστος καὶ ἀποτελεσματικὴ
σχετικῶς με τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν τῆς. Ἐπεσκέ-
φθησαν αὐτὴν αἱ Α. Π. Υ. Ἐλένη τοῦ Νικολάου καὶ
ὁ Πρίγκιψ Χριστόφορος, καὶ πλήθος ἐκλεκτοῦ κόσμου
ἐκ τῶν ἐν Κηφισίᾳ διαμενόντων. Αἱ πωλήσεις δὲ
κατὰ τὴν ἐναρξιν ἐφθασαν τὸ ποσὸν τῶν ἐπτὰ χιλιά-
δων δραχμῶν. Ἠγοράσθησαν παρὰ τοῦ κ. Ἐμπεριό-
κου Λεωνίδα «τὰ κογχύλια» τοῦ κ. Ἰακώβιδου—«τὸ
τάμα» τοῦ κ. Παππαναγιώτου, «σπουδὴ δρόμου»,
τοῦ κ. Βυζαντίου καὶ «Λουιρὰ Φαλήρου» τοῦ κ.
Δουκᾶ Γεραλῆ. Ἐπίσης παρὰ τοῦ κ. Κωνσταντινίδου
Κ. «τὰ πεύκα» τοῦ κ. Ἀριστέως, παρὰ τοῦ κ. Σαλιάρη
«τὸ διάβα τοῦ χρόνου» τοῦ κ. Λουκίδου καὶ παρὰ τοῦ
κ. Γέροντα «τὸ κτένισμα» τοῦ κ. Παππαναγιώτου.

Μ. ΓΟΜΠΡΟΣ
Γλύπτης

ΝΕΑ ΕΡΓΑ

Ἡ «ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΚΑΜΑΡΙΕΡΑ»

Ποῖός ποτε ἐφρανιάζετο ὅτι εἰς τὸν τόπον εἰς τὸν
ὁποῖον μετὰ τὸν Τούρκον ἐπεκράτησεν ὁ ληστής, μετὰ
τὸν ληστὴν ὁ φαυλοκράτης κομματάρχης, μετὰ τὸν
κομματάρχην ὁ ἔνδοξος καὶ αἱματηρὸς πόλεμος, θὰ
ἐδημιουργεῖτο Ἑλληνικὴ Ὀπερέττα κατ' ὄνομα πρα-
γματικὸν καὶ κατ' οὐσίαν; Τὸ θαῦμα αὐτὸ ἐπραγματο-
ποιήθη ἀπὸ τὸν ἀκατάβλητον καὶ ὑπερσργατικὸν Παπ-
πακωάννου, τὸν καλλιτέχνην ὁ ὁποῖος ἐφαρμόζει τὸν
«νόμον τῆς βίας» διὰ τὰ θριαμβεύσει εἰς τὸ ἔργον
του. Ὑλικὸν φωνῶν τοῦ δρόμου, τῆς ταβέρνας, τῆς
ἐκκλησίας, ἐντὸς ὀλιγίστων ἐτῶν δημιουργεῖται εἰς
καλλιτεχνικὸν στοιχεῖον ἄξιον προσοχῆς καὶ θαυμα-
σμοῦ ἀκόμη. Ἰδοὺ λοιπὸν τὸ ὄνειρον ἐνός καλλιτέ-
χνου, ὅπως ὁ Παππακωάννου, πραγματοποιεῖται. Ἀπὸ
τοῦ Μαῖου παίζει μόνον ἑλληνικὰ μουσικὰ ἔργα
με θριαμβευτικὴν ἐπιτυχίαν καὶ με ἱκανοποιητικὰς
εἰσπράξεις. Ἄς λέγουν οἱ κριτικοὶ με τὴν ἀλογικὴν
τῆς ἀρνήσεως ὅ, τι θέλουν. Ἄς συγκρίνουν τὸ Βερο-
λίον καὶ τὸ Παρίσι με τὰς Ἀθήνας καὶ ἄς ζητοῦν
τὸν ἐνταφιασμὸν κάθε δριμητικῆς καὶ ἐμπνευσμένης
προσπαθείας. Ἐδῶ τὸ καλλιτεχνικὸν ζήτημα εἶναι
ἀκόμη εἰς βρεφικὴν κατάστασιν καὶ καθήκον μας εἶναι
νὰ μὴ τοῦ ἀρνηθῶμεν τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν
προσπάθειάν του.

Ἀπὸ δέκα σχεδὸν ἡμερῶν παίζεται εἰς τὸ θέα-
τρον Παππακωάννου ἡ Ὀπερέττα τοῦ κ. Ν. Χατζηπα-
ποστόλου ἢ «Μοντέρνα Καμαριέρα». Ὁ συνθέτης
οὗτος εἶχε τὴν εὐπνευσιν νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν μουσι-
κὴν του εἰς τὸν Γάλλον κωμωδιογράφον Φεντιῶ. Ἡ
διασκευὴ τῆς φάσας τοῦ «Ξενοδοχείου τῶν περιστε-
ρῶν», ὑπὸ τοῦ ἠθολοιοῦ κ. Ν. Παρασκευοπούλου,
ἐνός ἀγνώστου εἰς τὸν πολὺν κόσμον ἐκλεκτοῦ καὶ
μορφωμένου καλλιτέχνου τοῦ παλαιότερου θεάτρον,
ἦτο πολὺ ἐπιτυχῆς. Φρονῶ ἀδιστακτικῶς ὅτι χωρὶς τὸν
Φεντιῶ ὁ συνθέτης δὲν θὰ εἶχε τὴν εὐτυχίαν ν' ἀκούη
τὴν μουσικὴν του πολλὰς βραδύς εἰς τὸ θέατρον.

Διότι τὸ λιμπρέττο εἶναι ἡ πραγματικὴ ζωὴ τῆς
Ὀπερέττας, ἡ δὲ μουσικὴ τῆς εἶναι ἕνα ὄραιο στόλισμα.
Τὸ ἕνα εἶδος δὲν ἠμπορεῖ νὰ σημειώσῃ ἐπιτυχίαν
χωρὶς καὶ τὸ ἄλλο νὰ ἔχη τὴν ἀξίαν του. Ὁ κ. Χα-
τζηπαποστόλου, ἐξησφαλισμένος ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ
λιμπρέττου, παρουσιάζει μουσικὴν ἐντελῶς αἰσθημα-
τικὴν, με τὸ λαϊκὸν γνήσιόν τῆς Ἀθηναϊκὸν γνώρι-
σμα, με μίαν τάσιν πρὸς μίμησιν τῆς Γαλλικῆς καὶ
τῆς Βιεννέζικης Ὀπερέττας. Εἰς τὴν δευτέραν πράξιν,
εἰς τὸ ντουέττο Νίκου—Μαρίας, μᾶς δίδει ὅλην τὴν
σαρκικὴν ἀνατοριχίαν, τὸ κόλλημα τοῦ αἵματος ἀπὸ
τὸ ἀγκάλισμα δύο νέων τῆς τρελλοτέρης ἡλικίας. Τὸ
ντουέττο ἐπίσης τῆς τρίτης πράξεως Μαρίας—Ἀνε-
μοδοῦρα ἐνθυμίζει τὴν Γαλλικὴν λεπτοτάτην μουσι-
κὴν μιᾶς «Μασκότ», με ὅλα, ἐννοεῖται, τὰ γνωρίσματα
τῆς πρωτοτυπίας καὶ τῆς ἐμπνεύσεως τοῦ Ἑλλήνου
συνθέτου. Μᾶς δίδει τὸ Ἀθηναϊκὸν τραγοῦδι ὁ κ.
Χατζηπαποστόλου περισσότερον αὐτὴν τὴν φορὰν πο-
λιτισμένον, εὐγενικόν, τοῦ σαλονιοῦ, καὶ μᾶς ὑπό-
σχεται πολλὰ διὰ τὸ μέλλον. Πρέπει νὰ εἴμεθα ἐν-

λαισθησίαν σκηρικὴν καὶ σπινθοροβόλον σάτυραν.
Καὶ ἐδῶ παρατηροῦνται αἱ γνωσταὶ ἀσύνδετοι σκηναί,
ἕνα εἶδος «βαριετέ», ἀλλ' ἐπὶ τέλους τὰ περισσότερα
πρόσωπα λέγουν κατὰ εὐχάριστον καὶ ἐπιγραμματικόν.

Ἡ προσπάθεια τοῦ Θιάσου διὰ τὴν ἀναβίβασιν
τοῦ «Παπαγάλου» εἶναι ἐπιτυχῶς θαυμαστή. Ἐδαπα-
νήθησαν πολλὰ καὶ προσωπικὸν ἐκλεκτὸν συνεκεν-
τρωθῆ. Ἡ κυρία Ροζαλία Νίκα παραμένει πάντοτε
ἡ βασίλισσα τοῦ ἐλαφροῦ αὐτοῦ θεατρικοῦ εἴδους τῆς
ἐπιθεωρήσεως, ἡ δις Μελλομένη Κολλυβά χαριτωμένη
εἰς τὰς ἐμφανίσεις τῆς, ἡ κυρία Ἐλένη Φύρστ, ὡς
γεγὰ τῆς μόδας καὶ Ἐβραία, ἔδωκε τοὺς τύπους θαυ-
μασίων γελοιογραφιῶν, κατὰ τὸν φυσικότερον καὶ
πλέον ἐντεχρον τρόπον, ἡ κυρία Βρισούλα Παντοπού-
λου με τὸ ἄσμά τῆς πολὺ καλὴ. Διὰ ὅμως ὡς
Σεοβίς ἐμφανίζεται με ἀπελπιστικὴν ἀδιαφορίαν καὶ
χωρὶς συγκίνησιν; Ἡ κυρία Ναυπλιώτου ἐπιτυχε-
στάτη ὡς Φριαντὰ καθὼς καὶ ἡ κυρία Νίτσα Φιέρα
ὡς ἀρχηγὸς τῶν ἀδειῶν.

Ἐκ τοῦ ἀνδρικοῦ προσωπικοῦ ἐμφανίζονται εἰς
ἐπιτυχεστάτους τύπους ὁ κ. Θεμιστοκλῆς Νέξερ, ὁ κ.
Λεπενιώτης ὡς Ἐβραῖος, καὶ ὁ κ. Μάριος Παλαιολό-
γος ὡς ἀρχηγὸς τῶν Σκοτσέζων. Ἀλλ' ἀφοῦ ἐγένετο
λόγος δι' ὅλον αὐτὸν τὸν κόσμον δίκαιον νὰ ἐξαρθῇ
καὶ ὁ σκηνογράφος τοῦ «Παπαγάλου», ὁ πραγμα-
τικότερος ἴσως συγγραφεύς. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ κ.
Ἀμπελᾶς.

C. C. ANDREWS

Ἡ ΕΝΣΑΡΚΩΣΙΣ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ

— Με γνωρίζετε ; εἶπε. Σεῖς ; . . .

— Παρακαλῶ ! μὴ προσθέσετε ἄλλη λέξι, σὺρ Γε-
ώργιε ! Πιστεύσατε ὅτι εἶμαι ἀπὸ ἐκείνους καὶ εἶναι
πολυάριθμοι αὐτοί—ποῦ δὲν ξεχνοῦν ποτὲ τὸν ὄρατον
Τρεσσιντέ.

— Εἶσθε πολὺ καλὸς.

Ὁ Βατερμπὸρν ἐνοιωσε κάποια φιλαυτία καὶ
εὐχάριστος. Διττὸν ἀποτέλεσμα, τῆς νεότητός του καὶ
τοῦ τόσον προσφάτου θριάμβου του. Νὰ τοῦ μιλή
καὶ νὰ τὸν νομίξῃ ἕνας ἄνθρωπος γιὰ τὸν Τρεσσιντέ ;
Δὲν εἶναι καὶ λίγο ! Κολακεύεται κανεὶς. Καὶ ἐσυλ-
λογίστηκε τί θὰ πῇ ἡ Κάτη, ὅταν τὸ μάθῃ. Ἀλλὰ
μόλις τοῦ ἔμενε πιά καιρὸς νὰ πᾶῃ πρὸς συνάντη-
σίν τῆς.

— Δὲν εἶμαι ἄξιος τόσο θαυμασμοῦ καὶ γι' αὐτὸ
ἀκριβῶς με συγκινεῖ περισσότερον. Ἐὰν τώρα ἔχετε
τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ δείξετε τὸν δρόμον μου, θὰ σὰς
εἶμαι διπλάσια εὐγνωμων

Διευθύνθηκε στὴν πόρτα. Ὁ γέρος, σβέλτος σὰν
καλλιγαράκι, τὸν ἐπρόφρασε.

— Μιὰ στιγμὴ, σὺρ Γεώργιε ! μιὰ στιγμὴ μόνο !...
Θὰ σὰς δείξω τὸ δρόμον σας . . . ἀλλὰ πρωτύτερα
θὰ καταδεχθῆτε νὰ πιῆτε μαζί μου ἕνα ποτηράκι
ὕπερ τῆς σημερινῆς βραδυᾶς καὶ ὅλων τῶν περιστα-
τικῶν ποῦ τὴν ἐκκαμν ἀξέχαστη. Ἐνα λεπτὸ μόνον !
Ὅχι παραπάνω.

Ἐτρεξε σ' ἕνα ἐρμάρι καὶ ἐσκάλισε τὸ ἐσωτερι-

Ὁ συνθέτης τῆς Ὀπερέττας ἢ «Μοντέρνα
Καμαριέρα» κ. Ν. ΧΑΤΖΗΠΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

θουσιασμένοι, διότι ἡ πρώτη του ἐμφάνισις ἐπαίνους
καὶ σχόλια εὐμενέστατα προκαλεῖ ἀπὸ κοινὸν διατε-
θειμένον κακῶς καὶ προληπτικώτατα κατὰ παντός
Ἑλληνικοῦ ἔργου, ἰδιαίτερος μουσικοῦ.

Ἡ ἐκτέλεσις τῆς «Μοντέρνας Καμαριέρας» συνο-
λικῶς ὑπῆρξε πολὺ ἐπιτυχῆς. Ἡ κυρία Ἑλένη Ἀφεν-
τάκη ἐδείξεν ὅλην τὴν χάριν τῆς εἰς τὸν ὄρον τῆς
καμαριέρας, ἦτο πραγματικὴ δροσιά μέσα εἰς τὸ ἔρ-
γον, εἰς φωνὴν καὶ εἰς ὑπόκρισιν. Ὁ κ. Παππακωάν-
νου ἀμίμητος εἰς τὸν Ἀνεμοδοῦραν, καὶ ὁ κ. Σπύρος
Μηλιάδης θὰ ἔσταν ἀκόμη καὶ εἰς τὴν Ὀπερα-
κομίαν.

Ὁ «ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ»

Εἰς τὸ «Κεντρικόν» ἔξακολουθεῖ νὰ παίζεται
ἀπὸ τῆς περασμένης ἐβδομάδος ἡ πνευματω-
δεστέρα τῶν ἐφετεινῶν ἐπιθεωρήσεων, ὁ «Πα-
παγάλος» τῶν κ. Α. Βώτη καὶ Στ. Ξενοπούλου. Πρὸ
ἐτῶν, εἰς τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ «Παπαγάλου»
εἰς τὰ «Ὀλύμπια», ἔγραψα εἰς τὸ Σμυρναϊκὸν περιο-
δικὸν «Κόσμος» ὅτι ὁ κ. Βώτης ἔχει σατυρικὰν τα-
λέντων, γούστο καὶ καλαισθησίαν καὶ ἀσφαλῶς μιὰ
ἡμέρα θὰ συγκρίνεται με τὸν μοναδικὸν εἰς λεπτότη-
τας σατύρας Μωραϊτίνην. Καὶ δὲν ἠπατήθη. Δὲν
γνωρίζω τί προσέφερον ὁ κ. Στ. Ξενοπούλος, εἶμαι
ὅμως πεπεισμένος ὅτι ὁ κ. Βώτης πολὺ συνετέλεσεν
ὥστε νὰ παρουσιασθῇ ὁ «Παπαγάλος» με τόσην κα-

κόν του. Τὰ κρύσταλλα ἀντήχησαν. Ὁ Βατερμπύρν ὡς τόσο ἐσυλλογιζόταν γιατί τοῦ φάνηκε γέρος ὁ ἄνθρωπος αὐτός, μετὰ τὴν μελωδική φωνή, τὰ ζωηρὰ χέρια καὶ τὴν γοργή κίνησι ὅλης τῆς μορφῆς του;

Ἐπειτα τὰ βλέμματά του ἐξανάπεσαν στὸ παραπέτασμα. Τί γύρευε ἐκεῖ, τί ἐκρυβε; Ζήτημα βασιανιστικό. Τέλος ὁ γέρος ξαναγύρισε κρατώντας ἕνα μπουκάλι μισόγεμο, ἀπ' τὸ ὁποῖον ἐγέμισε δυὸ ποτήρια. Καὶ μετὰ τὸν ἐντελεσάτης εὐπροσηγορίας

— Θὰ μοῦ κάμετε τὴν τιμὴν;

Ὁ Βατερμπύρν ἔκαμε μιὰ κίνησι συγκαταθέσεως. Σπανίως ἔπιπε κρασί. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι ζήτημα ἂν πρόσζεε ὅτι αὐτὸ ἦταν πολὺ γλυκὸ! Ὁ γέρος ἔφερε τὸ ποτήρι του στὸ στόμα, ἀλλά, μόλις ἔκαμε νὰ πιῇ, ἐστάθηκε. Ἐπρόσχε τὸν Βατερμπύρν, ποὺ οὔτε τὸ ἀντελήφθη, γιατί εἶχε ἀφαιρεθῆ κυττάζοντας τὸ παραπέτασμα. Τότε ἀφήνοντας μπροστά του τὸ ποτήρι του ἀνέγγιχτο

— Νομίζω, εἶπε ἀργὰ ἀργὰ, ὅτι αὐτὸ τὸ παραπέτασμα σὰς ἐνδιαφέρει...

— Τί εἶναι ἀπὸ πίσω;

Τοῦ ἔφευγε ἡ ἐρώτησις αὐτή, ἐνῶ μιὰ ὀρμητὴ ἀκατανίκητη τὸν ἐσπρωξε στὸ παραπέτασμα. Ἀλλὰ τὸ ἀπλωμένο χέρι του, ἔπιασε τὸν ἀέρα! Τὸ κενόν! Τοῦ φάνηκε ὅτι τὸ παραπέτασμα ὠπισθοχωροῦσε καὶ τὸ πάτωμα ὅτι χανάταν κάτω ἀπ' τὰ πόδια του.

Ἐσμιμάζεψε τὴν δύναμει του καὶ δείχνοντας τὴν κόκκινη τσόχα

— Τί εἶν' αὐτό; ἐρώτησε, μετὰ φωνὴν στυσιμένην. Τί κρύβει ἐκεῖ πίσω;

— Θὰ δῆτε! εἶπε ὁ γέρος ἡμερώτατα ἀλλὰ πρῶτα ... στοχάζομαι ὅτι δὲν μ' ἐνθυμεῖσθε ... δὲν μ' ἀναγνωρίζετε.

— Ἄν σὰς γνωρίζω; ...

Καὶ ὁ Βατερμπύρν ἐκύτταξε μετὰ ἡλίθιο μάτι τὴν ὄψασίαν ποὺ ὄλο ἐπλησίαζε καὶ πάλι μακρυνόταν ὄλοένα καὶ ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἐβγαίναν λόγια, μακρυνά, πολὺ μακρυνά.

— Καταδεχθῆτε, σὰς παρακαλῶ, νὰ μὲ ἀνακαλέσητε εἰς τὴν ἐνθύμησίν σας. Εἶμαι ὁ ἰατρός Ἐδουάρδος Μπρυντενέλ.

— Ἐδουάρδος Μπρυντενέλ ... ἐπανελάβεν ὁ Βατερμπύρν, τοῦ ὁποῖου ἡ σκέψις ἀπουσίαζε,

— Δὲν πιστεύω, δὲν μπορεῖ νὰ μὲ λησιμονήσατε;

Καὶ ὁ Βατερμπύρν σὰν εὐπειθῆς ἤχη:

— Νὰ σὰς λησιμονήσω; ...

— Τὸ πάτωμα ξανάρχισε νὰ ὑποχωρῇ κάτω ἀπ' τὰ πόδια του. Ἀρπάξε μιὰ ἄκρη τοῦ τραπέζιου. Ἐλύγιζε. Ὑποχωροῦσε, σὲ μιὰ σκοτοδίνην ἀκαταμάχητη. Δὲν ἐδαστιώταν πιά, παρὰ ἀπὸ μεγάλη ἐντασι τῆς θελήσεώς του. Τότε ἐκατάλαβε.

— Τί μ' ἐποτίσατε; ἐφώναζε. Τί φάρμακο μοῦ δώσατε;

Ὁ ἰατρός ἔτριβε τὰ χέρια του χαμογελώντας.

— Ἐχύσατε ναρκωτικὸ μὲς' στὸ κρασί μου... Ἐύρισκομαι ὑπὸ τὸ κράτος ναρκωτικοῦ.

Ἡθέλησε νὰ περπατήσῃ! Ἐταλαντεύθη, ἔγυρε πρὸς τὰ πίσω καὶ ἐσωριάστηκε σὲ μιὰ πολθρόνα, κοιτὰ στὴν θερμάστρα. Μέσα στὴν φρενιτιώδη πάλιν ποὺ ἔκανε, γιὰ νὰ συνέλθῃ, ἐθυμήθηκε τὸ σαρκωτικὸ κάγχασμα, ποὺ ἤκουσε, φθάνοντας πίσω ἀπ' τὸ πύκνωμα τῆς μεγάλης δεινροστοιχίας.

Ἐξαφνα ἔσδυσαν ἔλα στὸ μυαλό του καὶ βυθίσθηκε στὸ σκοτάδι.

Ὅταν ξανάνοιξε τὰ μάτια, δὲν εἶδε κατ' ἀρχὰς ἄλλο ἀπ' τὴν φλόγην τῶν κηριῶν στὸν ἀντικρυνὸ τοῖχο! δὲν αἰσθάνθηκε ἄλλο ἀπὸ ἕνα βαρὺ κτύπο στὰ μηνίγγια, καὶ μιὰ ἐξαιρετικὴ ἀδυναμία, ποὺ ἐδάρυνε σὰν μολύδι ἔλα του τὰ μέλη.

Λίγο λίγο ἔφευγε ὁ λήθαργός του. Τώρα διέκρινε θαμπὰ τὴν εἰκόνα τῆς νέας, στὴν θερμάστρα, τὴν θερμάστρα χωρὶς φωτιὰ καὶ ἀκόμη καὶ τὰ κηρία. Ἐύρισκόταν στὴν ἴδια πολθρόνα ποὺ εἶχε χάσει τὰς αἰσθήσεις του. Ἐδοκίμασε νὰ σηκωθῇ, μὰ ἐνοιώσε, ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ κινήθῃ! Ἐπροσπάθησε μιὰ στιγμὴ, καὶ ἀνεκάλυψε ὅτι πολλὰς βόλτες ἐνὸς σχοινοῦ τοῦ δέναν τὰ χέρια μετὰ τὰ χέρια τῆς πολθρόνας. Ἄλλα δεσμάτα τοῦ ἔζωναν τὸ κορμὶ καὶ τὰ πόδια. Κάτι, ποὺ χωνόταν ὡς μὲς' στὰ δόντια του, ἐδιπλωνόταν σὲ πολυάριθμες πτυχὰς γύρω στὸ στόμα του. Καὶ ἀπ' τὴν ἐλαφρότητα μιᾶς ἄκρας, ποὺ ἔμενε ἐλεύθερη, ἀνεγνώρισε τὴν σάρκα, ποὺ εἶχε δει στὴν πολθρόνα. Ἐξ ἐστικτοῦ ἐδοκίμασε νὰ φωνάξῃ, ἀλλὰ ἡ προσπάθειά του κατέληξε σ' ἕνα ἀνωφελὲς βραχνὸ ψίθυρο. Μ' ἕνα ἀπότομο στρίψιμο τοῦ κορμιοῦ του ἔκαμε τὴν πολθρόνα νὰ κυλίσῃ πρὸς τὰ πίσω. Τὴν ἴδια στιγμὴ ξαναεἶδε τὸ μυχὸ καὶ πρόσζεε ὅτι εἶχαν ἀνοίξει τὸ παραπέτασμα.

Μέσα κει ἦταν ἕνα κρεβάτι, καὶ πάνω σ' αὐτὸ μιὰ γυναίκα. Μισοκαθισμένη, μισοξαπλωμένη, ἀνάμεσα στὰ μαξιλάρια, ἐκολυμποῦσε στὰ μαῦρα κύματα τῆς κόμης τῆς. Ἐνας μανδύας, ριγμένος ὀλόγυρά τῆς ἔχασκε λίγο, καὶ ἄφηνε νὰ φαίνεται μιὰ ρόμπα ἀτλαζωτὴ κίτρινη, ἕνα μπράτσο, ὁ λαιμός, καὶ σ' αὐτὸν κρεμασμένον ἀπὸ χρυσὴ ἀλυσίδα ἕνα μεδαγιόν, σὲ σχῆμα καρδιάς, στολισμένον μετὰ πετράδια, ποὺ ἐμοιάζαν ρουμπίνια, γιατί στὸ φῶς τῶν κηριῶν ἀστραποβολοῦσαν σπῆτες κόκκινες.

Ἡ γυναίκα ἦταν νέα, λεπτὴ, ὡραία. Τὰ κλεισμένα μάτια τῆς ἔρριχναν ἐπάνω στὰ μάγουλά τῆς τὰ μαῦρα ματωσίνορά τῆς.

Κοιμισμένη εἶτε λιπόθυμη, ὁ Βατερμπύρν ἔπρεπε νὰ τὴν συνεφέρῃ ἂν ξυπνοῦσε, θὰ τὸν λευθέρωνε ἀπ' τὰ δεσμά του. Ἐπροσπάθησε μ' ὅλη τὴν δύναμι τοῦ λάργγά του, ἀλλὰ ἐβγαλε μονάχα ρόγχο. Ἐκεῖνη ἔμενε δὲν ἔκαμε μιὰ ἐλαφρὰ κίνησι.

(Ἀκολουθεῖ)

Μετάφρασις ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΝΙΚΑ

ΛΕΩΝΙΔΑ ἈΝΔΡΕΪΕΦ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΙΒΑΝΟΒΝΑ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ 4

—Παρεστάθη εἰς τὸ Βασιλικὸν Θέατρον ὑπὸ τοῦ διαύσου Κυβέλης—

Τὸν Χειμῶνα τοῦ 1915

Μετάφρασις Σ. ΜΑΡΚΕΛΛΟΥ

—

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ἄφησέ τον αὐτόν. Ἄν δὲν πρέπη νὰ παίζωμε τὸν κρυφτό, Παῦλο, τότε πρέπει νὰ σοῦ πῶ ὅτι ἔλα ἐχάθησαν, ἔλα κατεστράφησαν. Τὰ φαινόμενα μόνον, οἱ ἐξωτερικοὶ τύποι τῆς ζωῆς, διατηροῦνται ἀκόμη, ἔλα τὰλλα συνετρίβησαν, οἱ οἰκογενειακοὶ δεσμοί, τὸ νοικοκυριό, τὰ παιδιὰ. Σήμερα παραδείγματος χάριν τὰ παιδιὰ ἐφόρεσαν καινούργια ρούχα, ἂν ὅμως τὰ κυττάξῃ κανεὶς μετὰ προσοχή, θὰ φρίξῃ, φίλε μου. —Τί νὰ κάμω, Παῦλο, τί νὰ κάμω;

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Ἄπο πότε ἄρχισε αὐτὴ ἡ κατάστασις; ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δὲν ξέρω. Δὲν ἐπρόσζεα ποτε ἄρχισε. Ὑποθέτω ὅτι εἶναι πολὺς καιρός. Τί ἰδέαν ἔχεις σύ, Παῦλο; Μίλησέ μου τιμῶς καὶ εὐσυνειδήτως. Ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐδημιούργησα αὐτὴν τὴν κατάστασιν;

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Πῶς νὰ σοῦ πῶ; ... ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ὅχι, στάσου. Ἐγὼ ὁ ἴδιος μετὰ τὰ χέρια μου ἀκρωτηρίασα τὸ ἐγὼ τῆς, τὸ ἀνθρώπινον ἰδανικόν; Σκέψου το...

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Αὐτὸ τὸ ζήτημα δὲν ἀφορᾷ μόνον ἐσένα, ἔλον τὸ περιβάλλον... ἐνοιεῖται πῶς ὁ χαρακτήρ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἔχει πολὺ νὰ κἀνῃ. Φυλεῖται μέσα τῆς πολὺ ἐκεῖνο... πῶς νὰ ἐκφρασθῶ; —ἐκεῖνο τὸ εἰδικὸν γυναικεῖον, τὸ *Femininum* καταλαβαίνεις τί θέλω νὰ πῶ; Δοκίμασε νὰ ἐξακριβώσῃς τί θέλει, ποὺ πραγματικῶς τείνει. Ἐγὼ ὡς ἄνδρας τείνω— ἄς ποῦμε— γιὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ αὐτὸ τὸ λέγω εἰς ὄλο τὸν κόσμον καὶ ὅλος ὁ κόσμος τὸ βλέπει: Νὰ ἕνας ἄνθρωπος ποὺ βαδίζει διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἀλλὰ ἡ γυναίκα; Μόνον ὁ διάβολος μπορεῖ νὰ ξέρῃ ποῦ τείνει, ποὺ διευθύνεται. —Ζῆ ἐντελῶς μέσα εἰς τὴν φιληθονίαν τῆς, ἦτις γι' αὐτὴν εἶναι ἡ θρησκεία τῆς, ἀλλὰ συνάμα καὶ ἡ τιμωρία τῆς.

Ἡ διαρκὴς μεμψιμοιρία τῆς, τὸ παράπονόν τῆς γιὰ κάποιον οἰονδήποτε. Ἡ αἰωνία Μαγδαληνή, ἦτις ἀρχίζει μετὰ φιληθονίαν ἢ τελειώνει μετὰ αὐτὴν, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ χωρὶς αὐτὴν, καὶ ὁ Γολγοθᾶς τῆς, ὁ πόνος τῆς, ἡ χαρὰ τῆς, ὁ παράδεισός τῆς καὶ ὁ Ἄδης τῆς εὐρίσκονται ἐν τῇ φιληθονίᾳ. Σιωπᾶ, συγκεντρώνει εἰς ἑαυτὴν, τολμᾷ τὰ πάντα, γελᾷ καὶ κλαίει συγχρόνως... Γιὰ πέσ μου, κλαίει συχνὰ ἡ Κατερίνα Ἰβανόβνα;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ὅχι, καθ' ὅσον ἐγὼ γνωρίζω. Πολὺ σπανίως τὴν εἶδα νὰ κλάψῃ.

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Καὶ ὅμως ἀσφαλῶς κλαίει— κάπου θὰ κλαίῃ, ἀπάνω στὴ σοφίτα μεταξὺ τῶν δεκῶν τῆς στέ-

γῆς σὺν γάττα. Δοκίμασε νὰ ἐξακριβώσῃς τὴν πραγματικὴ ὑπόστασι τῆς. Ἄν τὸ ἐπιτύχῃς, θὰ τὴν ἀρπάξῃς μετὰ τὴν τσιμπίδα. Ὁ! τότε θὰ ἔχῃς μπροστά σου μιὰ ἄγια σὲ ὁμορφιά, σὲ ἀγνότητα, ποὺ θὰ σοῦ προσφέρῃ οὐρανίαν εὐδαιμονίαν. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θὰ σὲ ἐξαποστείλῃ εἰς τὸν διάβολον, εἰς τὸν Ἄδην. Ἐδοκίμασε καμμιά φορὰ νὰ μιλήσῃς ἐλεύθερα καὶ εὐλικρινῶς μαζί τῆς.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ψεύδεται σὲ κάθε λέξιν.

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Φυσικά. Ψεύδεται ἀκόμη καὶ ὅταν μιλή μαζί μου, ἐνῶ προφανῶς δὲν ἔχει κανένα λόγο. Δηλαδή οἱ δυὸ μας ἐγὼ καὶ σὺ τὰ παίρνομεν γιὰ φέμματα ὅσα λέει: πραγματικῶς ὅμως τὰ πράγματα ἔχουν ἄλλοῖως. Ἐκεῖνη ἀπλοῦστατα δὲν πιστεύει εἰς τὴν λογικὴν, ὅπως σὺ δὲν πιστεύεις εἰς τὰ φαντάσματα, οὔτε παραδέχεται ὀλόκληρον τὸν ἰδικόν σου κόσμον τῆς πραγματικότητος, διότι αὐτὴ ἔχει τὸν ἰδικόν τῆς κόσμον. Δοκίμασε νὰ ἐξακριβώσῃς τὴν πραγματικὴ τῆς ὑπόστασι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ναί... Παρετήρησε καλὰ τὰ μάτια τῆς;

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Θέλεις νὰ πῆς ὅτι βάφει τὰ φρύδια τῆς;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δὲν μιλῶ γι' αὐτό. Εἶναι σὰν τυφλή. Παρατήρησε ἐπίσης πῶς περπατεῖ. Σκοντάφτει ἐπάνω στὰ ἐπιπλα. Εἰς ποῖον κόσμον ἄραγε ζῆ; Καὶ συνάμα εἶναι... τόσο φρικτὸ, φίλε μου, τόσο φρικτὸ. Δὲν μπορῶ νὰ σοῦ τὰ πῶ ὅλα, ἀλλ' οἱ νύκτες μὰς εἶναι κάτι πολὺ βδελυρόν, σὰν καταστρεπτικὴ κραιπάλη, σὰν ἐφιάλτης... σὰν λύσσα.

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Συγγνώμην γιὰ τὴν ἀδιάκριτη ἐρώτησε. Γιατί δὲν κάνει πειὰ παιδιὰ;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Διότι δὲν θέλει ἄλλα.

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Καὶ σὺ; (Ὁ Γεώργιος ὑψώνει τοὺς ὄμους. Σκοτεινάζει). Ἐπρεπε νὰ τὴν ἔχῃς σκοτώσει, Γεώργη, καὶ ἂν τὴν εἶχες ἀποτελειώσει θὰ εἶχες κάμει μιὰν καλὴν πράξιν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Νομίζεις; Αὐτὸ δὲν θὰ τὸ κατῴρωνα.— Ἄς περπατήσωμεν λίγο, Παῦλο, μοῦ κάνει καλὸ ποὺ μπορῶ νὰ μιλή ἔτσι μαζί σου, ἔτσι... σὰν ἄνδρας. Εἶναι πολὺ εὐχάριστα ἄδῶ στὸ σπῆτι σου, ἐντελῶς ἀλλοιωτικὰ ἀπὸ τὸ δικό μου σπῆτι. Ἐκεῖνο τὸ παράθυρο βλέπει στὸ δρόμο;

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Ναί. Εἶπα πῶς δὲν θὰ μπορέσῃς νὰ τὸ κατορθώσῃς— φοβᾶσαι πῶς δὲν ἔχεις τὴν ἀπαι-

τουμένην δύναμιν; Ἡ ἔχασες ἐντελῶς τὴν πίστιν πρὸς τὸν ἴδιον ἑαυτὸν σου;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Πῶς μπορῶ νὰ δικάσω ἐγὼ ἕναν ἄλλον; Ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ ἐννοήσω τὸν ἴδιον ἑαυτὸν μου καὶ θέλεις νὰ κρίνω ἕναν ἄλλον; — Ὁμῶς ὄχι δὲν εἶν' αὐτό. Ἀπλούστατα δὲν εἶμαι εἰς θέσιν, δὲν εἶμαι ἱκανός. . . δὲν μπορῶ—καταλαβαίνεις; Μοῦ εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον.—Εἶμαι ἕνας ἐλεεινὸς ζητιάνος. Ἐάν τοῦτο εἶναι ἀνόγητη μοιρολατρεία ἢ ἀνανδρὸς δουλοφροσύνη ἐκ γενετῆς, ποῦ δὲν ἤρρε τὴν εὐκαιρίαν...

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Ἄ! Ὁχι ὑπερβολές.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ἀχ! Παῦλο, δὲν γνωρίζεις ἀκόμη ὅλο τὸ μέγεθος τῆς δυστυχίας μου. Σοῦ παραπονοῦμαι ὅτι λέγει φέμματα—ἀμμή ἐγώ; Κ' ἐγώ, φίλε μου, ψεύδομαι, καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν στιγμήν σοῦ λέγω φέμματα—βέβαια δὲν ψεύδομαι με λογία, ἀλλὰ με τὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου μου, με τὸν τρόπον ποῦ μιῶ. Ἄντὶ νὰ ξεφωνήσω σοῦ τὰ ἱστορῶ με ὅλους τοὺς τύπους καὶ τὶς λεπτομέρειες σὰ νὰ κάνω τὴ λογοδοσία μου ἐμπρὸς στίς κοινοβουλευτικὰς ἐπιτροπὰς. Καὶ ἡ δουλειά μου αὐτὴ δὲν εἶναι φέμμα, ἀφοῦ τὴν μεταχειρίζομαι μόνο γιὰ νὰ θωρακίσω τὴν τύψιν τῆς συνειδήσεώς μου; Δὲν εἶναι φέμμα;

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Εἶναι τώρα ἀρκετὸς καιρὸς ποῦ ζῶ σ' αὐτὸν τὸν κόσμον, Γιῶργη, καὶ ἔλαβα τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσω ἕτι γιὰ κάθε ἄνθρωπον, ποῦ σέβεται τὸν ἑαυτό του, ἀναλογεῖ μιὰ σφαῖρα, μιὰ καὶ μόνη, καταλαβαίνεις, εἰς ὅλη τὴ ζωὴ του. Ἄν λοιπὸν χρησιμοποίησῃ αὐτὴ τὴ σφαῖρα πολὺ ἔνωρὶς ἢ δὲν ἐπιτύχῃ ἢ ὅπωςδήποτε τὴν μεταχειρισθῇ με ἀπερισκέψια, τότε...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ἐννοῶ, φίλε μου, μὴν ἐξακολοθήσῃς. Πολὺ κακὰ παρηγορεῖς. Ἀλλὰ τί μπορεῖ νὰ κάνῃ κανεὶς περὶ; Εἶναι ἀργά; ἢ ὑπόθεσις ἐχάθη. (Σιγῇ. Περιπατοῦν καπνίζοντες).

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Τί λές, Γιῶργη; Σ' ἔρωτῶ ἔτσι ἀπλῶς—Θὰ εἶχες τὸ θάρρος ν' αὐτοκτονήσῃς;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ἐννοῶ ἐιλκρινῶς δὲν τὸ ξέρω. Ὁμῶς νομίζω μᾶλλον «ὄχι».

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Δὲν ἔχεις καμμίαν ἐλπίδα πλέον;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ποτὲ δὲν χάνω τὴν ἐλπίδα πρὸς δυστυχίαν μου.

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Ναί, πρὸς δυστυχίαν σου. Γιατί δὲν πίνεις τὸ κρασί;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Εὐχαριστῶ. Δὲν θέλω.—Νομίζω πῶς ἀναψάν τὰ φανάρια. (Πλησιάζουσι καὶ οἱ δύο εἰς τὸ παρᾶθρον καὶ κοιτάζουσι πρὸς τὰ ἔξω. Ἀπὸ τὸ φῶς ποῦ ἔρχεται ἔξωθεν φαίνονται εἰς τὸ σκοτεινὸν βύθος σὰν οὐλοῦντες.) Τί ψηλὰ ποῦ κάθεται!

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Εἰς τὸ ἔκτο πάτωμα.—Σωστὸ βάραθρον ἀπὸ κάτω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ἀλλὰ ὦρατα.—Λοιπὸν, Παῦλο, πρέπει νὰ ἐξακολοθήσωμε νὰ ζῶμε; (Σιωποῦν καὶ καπνίζου.

ζου. Μένουν εἰς τὸ ἔξωθεν φωτιζόμενον βᾶθος σκοτεινοὶ καὶ ἀκίνητοι. Ἐξω δ' φωτιστὸς γίνεται ζωηρότερος, τὸ δωμάτιον σκοτεινότερον.—Σιγῇ).

—Ἡ αὐλαία πίπτει βραδέως—

ΠΡΑΞΙΣ Δ'

Στὸ σπίτι τοῦ Κορομυσλόβ. Τὸ ἀτελιὲ κατά τι μεταβληθέν, ἔχει προστεθῆ ἕνα πιάνο, φρέσκα ἄνθη στὰ τραπέζια σὲ βᾶζα.—Πλαγιῶς ἕνα τραπέζι με κρασί, φρούτα καὶ κρύα φαγητά. Πρὸς τὸ ἐμπροσθεν μέρος τῆς σκηνῆς σχηματίζεται μιὰ γωνία χωριζομένη σχεδὸν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ ἀτελιῆ με δύο μεγάλα παραπετάσματα, ὅπου ὑπάρχει κ' ἕνα κομψὸ ντιβάνι. Ἡ γωνία αὕτη τοῦ ἀτελιῆ εἶναι σχεδὸν σκοτεινὴ, διότι φωτίζεται μόνον ἀπὸ μικρὴ λάμπα με ἐπικάλυμμα χρώματος μπλέ βαθύ. Εἰς ἀντίθεσιν τὸ βᾶθος τοῦ ἀτελιῆ πλημμυρεῖ ἀπὸ φῶτα. Στὸ βᾶθος ὅλα φαίνονται πολὺ φωτεινά, ποικιλόχρωμα καὶ πλούσια.

Ὁ Κορομυσλόβ ὁμιλεῖ, ἀστειεύεται καὶ συγχρόνως ἐργάζεται με ζῆλον σὲ μιὰ εἰκόνα «Ἡ Σαλώμη με τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ». Σαλώμη εἶναι ἡ Κατερίνα Ἰβανόβνα. Ἡμίγυμη κάθεται με τὸ κεφάλι σκυμμένο καὶ τὰ μάτια χαμηλωμένα, εἰς ὑψηλοτέραν θέσιν, στὰ χέρια τῆς, τὰ ὅποια ἔχει ὄπλισμένα, κρατεῖ ἕνα μεταλλικὸ δίσκο σχήματος πλατέλλας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑποτίθεται ὅτι θὰ τεθῆ ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἰωάννου.

Κοντὰ στὸ πιάνο κάθεται ὁ πιανίστας Ἰάκωβος Τεπλόβσκι ὑψηλὸς καὶ σωματώδης, με ἐντελὸς ἐκτριμένο πρόσωπο καὶ κατάλευκα ἀαστρῶπιοντα δόντια, τὰ ὅποια φροντίζει νὰ ἐπιδεικνύῃ καταλλήλως, ὅπως προκαλῆ τὴν προσοχίην. Εἰς τὸ σύνολον τῆς εὐγενούς ἄλλως τε συμπεριφορᾶς του ἐνυπάρχει κάποια ἐτοιμότης. Δύο συνάδελφοι τοῦ Κορομυσλόβ, οἱ ζωγράφοι Τοροπέτς καὶ ὁ Λουδοβίκος Στανισλάβοβιτς, στέκονται κοντὰ στὸ καρβιλλέρο, στὸ ἄνω μέρος τοῦ τραπέζιου με τὰ κρασιά κ.λ.π., τοὺς προσκεκλημένους περιποιεῖται ὁ ἀνεπιός τοῦ Κορομυσλόβ, δεκατετραετὴς παιδί χαριτωμένο, τὸ ὁποῖον φορεῖ στενὴ, εἰς τὸ σῶμα του ἐσφυροκομημένη, μπλούζα.—Μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων εἶναι ὁ Ἀλέξης, ἡ Λίτσα καὶ ὁ Μεντικόβ, ὅσους φαίνεται πολὺ εὐχαριστημένους καὶ εὐθυμους. Ἡ Λίτσα κάθεται μόνη στὴν ἡμισκῶτεινη γωνία καὶ ἀκούει με ἀνησυχία τὶς ὁμιλίαις τῶν ἄλλων. Ὁ Ἀλέξης περιπατεῖ ἀνωκάτω εἰς τὸ δωμάτιον—Τώρα ἔχει μικρὸ γέτειον καὶ ἀκούει τὰ λεγόμενα ἀπὸ τοὺς καλλιτέχνας με εἰρωνεία καὶ χωρὶς νὰ ἐπιδοκιμάσῃ.

ΤΕΠΛΟΒΣΚΙ, ΚΑΤΕΡΙΝΑ, ΑΛΕΞΗΣ, ΜΕΝΤΙΚΟΒ, ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ, ΤΟΡΟΠΕΤΣ, ΣΤΑΝΙΣΛΑΒΟΒΙΤΣ, ΣΧΟΥΡΑ, ΛΙΖΑ.

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Ναί! . . ναί! . . ὄχι ἄσχημα! . . Γιατί δὲν πίνεις κρασί, Ἰάκωβε; . . Φρόντισε νὰ σερβίρῃσαι μόνος, φίλε μου, γιατί ἡ ὑπερησία στὸ σπίτι μου δὲν εἶναι ποτὲ καλὴ! Ἐσένα, φυσικά, σ' ἔχουν κακοσυνηθίσει οἱ γυναῖκες!

ΤΕΠΛΟΒΣΚΙ Σιωπῇ, γεροαμαρτωλέ! . .

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Ἄν οἱ κυρίες καὶ οἱ κύριοι βρῖσκουν μερικὰς ἐλλείψεις, παρακαλῶ νὰ με συγχωρήσουν! Μὴν λησμονεῖτε ὅτι σὰς φιλοξενεῖ ἕνα γεροντοπαλλήκαρο. Ἐγγιωρίστηκατε με τὸν Σχουρότσκα; Παρουσιάσου,

Σχούρα. . . Εἶναι δηλαδὴ ἀνεπιός μου, ἀπὸ τὸ Κυβερνεῖον Κοστρόμα, ἕνας νέος με μεγάλο ταλάν! Σχούρα, πρόθυμος πάντα καὶ σβέλτος! . . ὄχι δειλός! . . Πρὸ πάντων δὲν πρέπει νὰ παραμελήσῃς τίς κυρίες! ΤΕΠΛΟΒΣΚΙ Μὰ τὸ γυναικεῖον φύλον βλέπω πῶς ἀπουσιάζει.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ (Ἐπὶ τοῦ σαλῶν της.) Κ' ἐγὼ λοιπόν;

ΤΕΠΛΟΒΣΚΙ Σεῖς δὲν εἶσατε γυναῖκα! Εἶσατε ἀπλούστατα ἡ παρθένος Σαλώμη, ἡ ὁποία βρῖσκεσθε στὴν ἐξουσία αὐτοῦ τοῦ Ἡρώδη! Ἀγαπητῆ μου Παῦλο, αὐτὸ δὲν ταιριάζει! Ἐκτίθεσαι, φίλε μου! πιάνο εἶν' αὐτό; (Κιτυλᾷ δυο-τρεῖς νότες στὸ πιάνο.) Με τὰ τρομερὰ ποσὰ ποῦ κερδίζεις μπορούσες νὰ προμηθευθῇς ἕνα πολὺ καλύτερο!

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ (Στὴν Κατερίνα). Δὲν κουραστήκατε, κυρία; Ὑπομεινάτε το με ὑπομονή! ἡ τέχνη ἀπαιτεῖ θύματα! Δὲν εἶναι λοιπὸν καλὴ αὐτὴ ἡ κασσόνα ἐκεῖ; Τὴν ἐδανείστηκα! Εἶμαστε πολὺ φτωχοὶ γιὰ ν' ἀγοράσωμε τέτοια πρᾶγματα!

ΜΕΝΤΙΚΟΒ Ἀξιότιμε μαέστρο, ἐπιτρέπετε νὰ φροντίσω ἐγὼ λίγο γιὰ τοὺς προσκεκλημένους σας; Ἐέρρετε δὲ πῶς καταλαβαίνω ἀπὸ τέτοια πρᾶγματα!

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Ἐέρρετε νὰ κερνάτε;

ΜΕΝΤΙΚΟΒ Ἐγὼ; Τέλεια! Ἐκέρασα ὡς τώρα τὸν ἑαυτό μου τέσσερες φορές με κονιάκ! Τώρα θὰ δοκιμάσω καὶ τὰ λικέρ! Ἡ μήπως εἶναι καλύτερο νὰ ἐξακολοθῆσῃ τὸ κονιάκ. . .

ΤΟΡΟΠΕΤΣ (ἀπὸ μακριά). Τὸ καλύτερο εἶναι νὰ σὲ πάρῃ ὁ διάολος! . . (γελοῦν).

ΣΤΑΝΙΣΛΑΒΟΒΙΤΣ Ἐχουν προηγουμένα! Χθὲς δηλαδὴ τοῦ ἐσοφύρωσε πάλι ἕνα σκίτσο!

ΜΕΝΤΙΚΟΒ Ἐσοφύρωσε. . . Τί ἐκφρασίς! . . οὐφ! . . Σχούρα. . . Σὲ λένε Σχούρα; . . ἔ. . . Τί νὰ προσφέρωμε στοὺς κυρίους; (στὸν Τεπλόβσκι) Τί διατάσσετε, Ἰάκωβε Ἡρόβιτς;

ΤΕΠΛΟΒΣΚΙ Θὰ σερβιρισθῶ μόνος μου. . .

ΑΛΕΞΗΣ Πές μου, Παῦλο. . .

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Τί θέλεις, φίλε μου;

ΑΛΕΞΗΣ Αὐτὸ τὸ λέτε σ' ὄλες τίς κυρίες;

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Ποιός;

ΑΛΕΞΗΣ Ὅτι ἡ τέχνη ἀπαιτεῖ θύματα. . .

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Βέβαια. . . ὄλες ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ τέτοια παρηγορητικὰ λόγια!

ΑΛΕΞΗΣ Ὅστε ἡ τέχνη ἐπιθυμεῖ θύματα;

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Βεβαίωτατα! Λοιπὸν; Σοῦ ἀρέσει ἡ εἰκόνα μου, Τοροπέτς; Τί κуттэς ἔτσι λοξά;

ΤΟΡΟΠΕΤΣ Τίποτε δὲν μ' ἀρέσει. . . μὰ καθόλου! (Τὸ λέει κινῶντας ζωηρῶς τὸ κεφάλι του).

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Μὰ γιὰ κуттэς καλά! Τί δὲν σ' ἀρέσει;

ΣΤΑΝΙΣΛΑΒΟΒΙΤΣ Ἄνοησίες! Ἀφησέ τον νὰ λέῃ! Ἐγὼ βρῖσκω πῶς ὑπάρχει σ' αὐτὴν ζωὴ καὶ μεγάλη δύναμις!

ΜΕΝΤΙΚΟΒ Φαντασθῆτε, κύριοι, ὅτι ἐρροῦφηξα τὸ

ἔκτο κονιάκ μου! Εἶμαι μεθυσμένος! Σήμερα ὅμως δὲν πρέπει νὰ με μαλώσετε, Κατερίνα Ἰβανόβνα. Κύριοι καὶ κυρίες, ριχτήτε στὸ χαβιάρη! εἶναι περιφρημο καὶ φρέσκο! . . Τὸ ἀγόρασα μόνος μου!

ΤΕΠΛΟΒΣΚΙ (μασοῶν) Πῶς τὸ κατῶρθωσες; ΜΕΝΤΙΚΟΒ Μ' ἔστειλε ὁ Παῦλος! (με χαμηλὸ τόνον φωνῆς) Παρατηρήσατε, Ἰάκωβε Ἡρόβιτς, τί ὦραία ποῦ εἶνε σήμερα ἡ Κατερίνα Ἰβανόβνα μας! Ἄξιοθαύμαστη! Γιατί μᾶς ἔρχεσθε τόσο σπάνια; . .

ΤΟΡΟΠΕΤΣ Σοῦ λέω, οὔτε ἔχνος ἀπὸ Σαλώμη! Ἡ Σαλώμη, ἀγαπητῆ μου, εἶναι κάτι ἐντελῶς ξεχωριστό! Μόνο στὰ μάτια της ὑπάρχει κάτι τὸ ἀλλόκοτο. . . τὸ ἰδιαίτερο, ποῦ σοῦ ἀνάθει φωτιὰ καὶ καίγεσαι σὰν δερμίτι ἄχυρα! Ἐκείνο ἐκεῖ εἶναι σωστὴ μπιρ-αριέρα με δίσκο στὸ χέρι!

ΑΛΕΞΗΣ (εἰρωνικά). Οὔτε γῶ δὲν βρῖσκω τίποτε ἀπὸ μιὰ Σαλώμη. Ἡ Σαλώμη εἶναι ἐντελῶς ἕνας ὠρισμένος τύπος.

ΤΟΡΟΠΕΤΣ Καὶ βέβαια!

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Νά! τότε θὰ τὸ ἰδοῦμε ἀμέσως! Ριχτε, σὰς παρακαλῶ, κυρία, ἕνα βλέμμα σας σ' αὐτὸ τὸν ἀπίστο Θεωρᾶ! Σεῖς δὲ ξέρετε. . . ἔτσι. . . καλὰ. . . πολὺ καλὰ! Ἐ! Λοιπὸν, ἀγαπητῆ μου; (ἡ Κατερίνα κιντεῖ τὸν Τοροπέτς, κ' ἔπειτα πηδᾷ γελῶσα κάτω ἀπὸ τὸ ὕψωμα εἰς τὸ ὁποῖον ἐκάθητο. Γενικά χειροκροτήματα).

ΤΕΠΛΟΒΣΚΙ Μπράβο, μπράβο, Σαλώμη! Ἐ, λοιπὸν; ἔπιασαν φωτιὰ τὸ δερμάτι τ' ἄχυρα;

ΜΕΝΤΙΚΟΒ Μπράβο, Σαλώμη!

ΚΑΤΕΡΙΝΑ Βάλε μου νὰ πιῶ, Τεπλόβσκη! . . Νὰ κуттэξω καὶ σὰς με τὸν ἴδιον τρόπο;

ΤΟΡΟΠΕΤΣ Ὁχι! ὄχι! Ἀληθινὰ εἶμαι κατάπληκτος;. . . Πραγματικῶς ἀναφε πυρκαϊὰ! . . πέρασε πέρα-πέρα! . . Γιατί ὅμως τότε τὴν ζωγραφίζεις ἔτσι. . . χωρὶς μάτια; . . Ἐτσι τὴν κάνεις νὰ φαίνεται σὰν κορίτσι Παρθεναιωγεῖου! Χάνεται τὸ πάθος, τὸ ἀμάρτημα, ἡ. . . ἡ φιληθονία. . . ἡ ἀκολασία. . . γιὰ νὰ ποῦμε ἔτσι! Ποῦ εἶναι ὅλ' αὐτὰ;

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Ἀὲς κουταμάρες!

ΣΤΑΝΙΣΛΑΒΟΒΙΤΣ Πολὺ σωστά! Δὲν καταλαβαίνεις, Τοροπέτς, ὅτι ἐδῶ ἐδιάλεξε τὴ στιγμή, ποῦ τὸ πάθος κοιμάται ἀκόμη; Ὑποτρέμει μόλις εἰς τὰ βλέφαρα. . . μιὰ στιγμή ἀκόμη καί. . . τὸ ἀμάρτημα διαφαίνεται. . . ὑπάρχει στὴ γραμμὴ ἐκείνη τῶν ὠμων, στὴν τοξοειδῆ αὐτὴ κλίσι τοῦ πλήθους.

ΑΛΕΞΗΣ Για ποῖόν μιλάτε πραγματικά, κύριοι καλλιτέχναι; Γιὰ τὴν Κατερίνα Ἰβανόβνα; Εἶναι ἀλλόκοτη ἡ τέχνη ποῦ ὑπηρετεῖτε.

ΚΟΡΟΜΥΣΛΟΒ Ὁ λόγος εἶναι γιὰ τὴ Σαλώμη, ἀγαπητῆ μου Ἀλέξη! Μὰ ποῦ εἶναι κρυμμένη, κύριοι, ἡ ἀγαπητῆ μας Λιζέττα;

ΤΟΡΟΠΕΤΣ (με δυσκολία) Τί θὰ πῇ Κατερίνα Ἰβανόβνα; ὁμῶς καὶ στήθος βρῖσκω σὲ κάθε μοντέλλο,

ἀλλὰ αὐτὰ τὰ μάτια... αὐτὰ θέλω νὰ βλέπω. Αὐτὸ τὸ βλέμμα ποὺ εἶδα πρὸ ὀλίγου εἶναι ἀληθινὸς πλοῦτος θησαυρὸς ἀνεκτίμητος!

(Ἀκολουθεῖ)

Ο «ΝΟΥΜΑΣ» ΚΑΙ ΤΑ «ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ»

Ἐπιστολαὶ τοῦ κ. Ν. Ποριώτου

Ὁ κ. Ν. Ποριώτης μᾶς ἔστειλε τὰς δύο κατωτέρω ἐπιστολάς.

Φίλε Κύριε

Ὁ «Νουμάς» με προκαλεῖ καὶ γράφει:

«Ὁ Ποριώτης, ὁ ποιητὴς τῆς «Ροδόπης» καὶ φίλων φίλτατος, θέλει νὰ παντήσῃ στὴν αἰσθητικὴ μελέτη τοῦ Ἄλκη Θρούλου, μὰ βάζει ὡς ὄρο νὰ υἰοθετηθῇ πρῶτα τῆ μελέτῃ αὐτῆ ὁ «Νουμάς» κτλ.» Μᾶς εἶναι ἀδιάφορα τὰ λοιπὰ.

Ἐπειδὴ, ἂν τὸ ἔστέλαν στὸ «Νουμά», φόβος εἶναι μήπως κατούπουν, ἂν ὄχι ἄλλο, καὶ τοῦτο μὲν τὸ γράμμα, καταφεύγω στὴ φιλοξενία σας γιὰ νὰ δηλώσω:

α) Δὲν εἶμαι «φίλων φίλτατός» του. Κάθε ἄλλο!

β) Κανεὶς δὲν εἶπα πὼς «θέλω νὰ παντήσω στὸ «Νουμά», οὔτε κανέναν ὄρο ἔβαλα γιὰ πρᾶμα ποὺ δὲν εἶπα. Ἦθελα μόνο, εἶχα δηλαδὴ τὴν περιέργεια νὰ μάθω, καὶ αὐτὸ ρώτησα: Παραδέχεται ὁ ἐκδότης τοῦ «Νουμά» (ἔστ'ετ καὶ ἡ εὐγενία του, ὅπως μᾶς βεβαιώνει στὸ φύλλο του 587, σελ. 1, στήλ. 1), παραδέχεται κι ὁ ἴδιος τὰ νέα κριτικὰ διδάγματα τοῦ νέου αἰσθητικοῦ του; Καὶ συμφωνεῖ μ' αὐτὰ;

γ) Τώρα τοῦ, καθὼς φαίνεται, τὸ ἔμαθα, εἶμαι ὑπόχρεος, τί λέγω; — κατασκλαβωμένος πρὸς τὸν κ. Ἄλκη Θρούλου γιὰ τὴ μελέτη του. Ἐξεῖ ὁμως ἀσωτέψει τόσο πολὺ τὸ αἰσθητικὸ ταλέντο του γιὰ ἔργο τόσο ἀντιαισθητικὰ ἐξώψυχο, ποὺ ἀδημονῶ καὶ λέγω:

— Μήπως εἶναι κ' ἡ «Ροδόπη» ἀπὸ τὰ ἔργα τὰ καταδικασμένα γὰρ κούνη στὸν αἰῶνα κάθε λογῆς κ' αἰσθητικῆς τραγωδία;

17. 7. 1916.

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

Φίλε Κύριε

Εἶδα μὲ χαρὰ μου πὼς ἓνα ἀπὸ τὰ καλά μας θέατρα θὰ παῖξῃ τὰ «Λουλούδια» τῶν Ἰσπανῶν ἀδελφῶν Κιντέρο— αὐτὴ εἶναι ἡ σωστὴ προφορά.

Μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ δηλώσω—ἔτσι γιὰ τὴν ἱστορία— πὼς ὁ κ. Μυράτ, διευθυντὴς τοῦ Θεάτρου Κοτοπούλη, παρακρατεῖ ἀπὸ τὰ 1911 χειρόγραφο τῆς ἴδιας κωμωδίας μεταφρασμένης ἀπὸ τότε;

Καὶ πάλι μὲ χαρὰ μου βλέπω πόσο πολὺ χρειάζεται νὰ μένουνε τὰ καλά ἔργα, γιὰ νὰ γίνωνται καλῆτερα, μέσα στὰ διασαρκητικὰ θερμοκήπια, καὶ μάλιστα ἂν εἶναι «Λουλούδια».

18. 7. 1916.

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

Ο «ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ»

Κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς θεατρικῆς αὐτῆς ἐρήμου ἐτόλμησε καὶ ὁ κ. Εὐτυχὸς Βονασέρας νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὰ «Ὀλύμπια» μὲ τὸν «Πολιτικὸν Θάνατον» τοῦ Γισκομέτη. Ἡ ἐπιτυχία του εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ εἶναι τόσο γνωστὴ εἰς τὸ κοινὸν μας ὥστε θεωροῦμεν ἐντελῶς περιττὸν ν' ἀσχοληθῶμεν ἔστω καὶ κατὰ τὸ ἐλάχιστον. Εἰς τὴν παράστασιν του ἐνεφανίσθη εἰς τὸν ρόλον τῆς Ἄδας ἡ νεαρὰ διςΚούλα Κατρη. Πρόκειται περὶ ἐρασιτεχνικοῦ ταλέντου ὅπου τὰ ἐξαιρετικώτερα. Ἡ ἀπαγγελία τῆς ἦτο ἔντονος, διαγυεστάτη, ὑπερβολικὴ εἰς μερικὰ σημεῖα καὶ πολὺ συγκινητικὴ εἰς τὰς δραματικώτερας σκηνάς. Ἐχει τὸν «ἄερα» τῆς σκηνῆς, ὅπως λέγουν, εἰς τὴν θεατρικὴν γλῶσσαν, καὶ θὰ ἀνεδεικνύετο ἀσφαλῶς εἰς τὸ δράμα καὶ τὴν τραγωδίαν, ἂν ἐπαγγελματικῶς ἀνήρχετο εἰς τὴν σκηνήν. Ἄλλ' ὑπάρχει ἔδαφος, ἢ μᾶλλον σκηνή, δι' αὐτὰ τὰ τομῆματα;

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΝ ΤΩΝ «ΕΡΕΙΠΙΩΝ»

Ἐπιστολὴ τοῦ συγγραφέως

Φίλε κ. Ροδό

Ἀπὸ τὸ ἀξιόλογον περιοδικὸν σας ἐληροφορήθην ὅτι ἡ παράστασις τῶν «Ἐρειπίων» δὲν εἶχε τὴν ἐπιτυχίαν τῶν περυσινῶν του παραστάσεων καὶ τοῦτο διότι οἱ κ. κ. ἠθοποιοὶ πλὴν τῆς κ. Φ. Γεωργιάδου ἐφρόντιζον περισσότερον νὰ κρῖνον τὸ ἔργον ἢ νὰ κρατήσουν τοὺς ρόλους των. Περὶ τῆς ἀποτυχίας ταύτης ἤμουν προκαταβολικῶς βέβαιος. Δι' αὐτὸ καὶ ἀπέφυγα νὰ παραστῶ εἰς τὴν παραστασίαν. Τὴν βεβαιότητά τῆς ἀποτυχίας ἐσχημάτισα κατὰ τὰς δοκιμὰς. Διότι οἱ κ. κ. ἠθοποιοὶ, οἱ πλείστοι ἐξ αὐτῶν τοῦλάχιστον, λησμονοῦντες τὴν ἰδιότητά των μετεβάλλοντο εἰς σοβαροὺς κριτικούς, ἔκαμον κριτικὴν ἐπὶ τῆς ψυχολογίας τοῦ ἔργου, ἐξύψισον μὲ τὰ σταθμὰ τῆς ἀντιλήψεως των τὰς φράσεις καὶ τὰς λέξεις τοῦ ἔργου, δὲν εὗρισκον εἰς τὰ «Ἐρείπια» τὸ μεγαλεῖον ἔξαφνα τῶν «Πειρατῶν τῆς Σαβάνης», τὴν συγκίνησιν τῶν «Δύο Ὁρφάνων», τὴν δράσιν τῶν ἔργων τοῦ Δ' Ἐννερῦ μὲ τὰ δηλητήρια, τὰς ραδιοουγίας, τὰ σιλέττα καὶ τὶς κουμπούρες καὶ τὰ τραγικὰ φινάλε. Εἰς αὐτοὺς ἡ γλῶσσα ἐφάνετο ἀντιθεατρικὴ, ὀλίγον «μαλλιάρη» καὶ ἐστερημένη ζωῆς. Ἡ λέξις «μυσταγωγία» ἦτο ἀκατάληπτος διὰ τὸν πρωταγωνιστὴν καὶ ἡ ἐδῶ κ' ἐκεῖ σκοριασμένη ὀλίγη ποιήσις φορτικὴ, ἀνάλατη, σχολαστικὴ, γελοία. Καὶ ἐν τούτοις τόσο ὁ κ. πρωταγωνιστὴς ὅσον καὶ οἱ ἄλλοι ἠθοποιοὶ, ἐξαιρέσει πάντοτε τῆς κ. Φ. Γεωργιάδου, ἔχουν τὴν ἀξίωσιν νὰ θεωρῶνται ὡς καλλιτέχναι τῆς νεωτέρας σχολῆς, μὲ νέας ιδέας καὶ νέαν τροπὴν παιξίματος. Ἄλλ' ὅτι κροεζῶφει ἰδίως τὴν ἀποτυχίαν τῶν «Ἐρειπίων» δὲν ἦτο ἡ κριτικὴ καὶ ἡ ἀγύλημις περὶ τοῦ ἔργου ἄλλ' ἡ περιφρόνησις πρὸς αὐτὸ ὡς ἔργον Ἑλληνικόν. Ἀναφέρω δὲ τὴν ἀπάντησιν τὴν ὁποίαν ὁ πρωταγωνιστὴν ἠδύκρησε νὰ δώσῃ εἰς μίαν φιλικὴν παρατήρησίν μου:

—Ὄφρ, ἀδελφέ! Νομίζεις πὼς θὰ καθίσω νὰ διαβάσω ἑλληνικὸν ἔργον ποὺ θὰ κάμῃ πέντε-δέκα παραστάσεις; Οὔτε καὶ ἀριστούργημα γὰ εἶναι. Απατάσθε ὅλοι οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς. Ἡμεῖς μελετοῦμε ἔργα προσορισμένα νὰ κέρουν δικόσους παραστάσεις, ἔργα γνωστά.

Ἡ ὁμολογία αὐτῆ τοῦ κ. πρωταγωνιστοῦ ἀρκεῖ, νομίζω, διὰ νὰ χαρακτηρίσῃ τὸν σεβασμὸν τῶν πλείστων ἐκ τῶν σημερινῶν καλλιτεχνῶν μας πρὸς τὸν ἑαυτὸν των, τὴν τέχνην καὶ τὴν ἑλληνικὴν ἐργασίαν. Διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν περισσότερα ἑλληνικὰ ἔργα ἐξηγεῖται σαφέστατα.

Ἐλπίζω ὅτι θὰ τύχουν φιλοξενίας αἱ ὀλίγα αὐτὰ λέξεις μου διατελῶ μὲ πολλὴν ἐκτίμησιν καὶ ἀγάπην

ΒΑΣΙΛ. ΗΛΙΑΔΗΣ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΤΡΑΣΤ

Τὸ ψιθυρίζομενον κινηματογραφικὸν τράστ πρόκειται νὰ πραγματοποιηθῇ. Τὸ τράστ αὐτὸ θὰ ἐνώσῃ τὸς κινηματογράφους «Ἀττικόν», «Ἀπόλλωνα», «Πατέ», «Παλλάς» καὶ «Πανελληνιον». Οἱ πέντε κινηματογράφοι πληρῶνουν ἐτησίως εἰς ἐνοίκιον δραχ. 250,000, εἰς μουσικὴν 80,000, εἰς ἐνοίκιον ταινιῶν 250,000, εἰς ηλεκτρικὸν 40,000 καὶ εἰς ἄλλα ἔξοδα ὑπηρεσίας καὶ διαφημίσεων 200,000. Πιθανώτατα τὴν γενικὴν διεύθυνσιν τῆς ἐπιχειρήσεως ἀναλαμβάνει ὁ κ. Κ. Ἐμπέογλου.

— Τὴν διεύθυνσιν τοῦ κινηματογράφου «Πανθέου» διὰ τὴν προσεχῆ χειμερινὴν περίοδον ἀνέλαβεν ὁ κ. Ἀθανάσιος Δ. Περάτης, ὁ ὁποῖος ἐπιτυχῶς διηύθυνε πρὸ διετίας τὸν κινηματογράφον τοῦ «Ἀττικοῦ» Εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον θὰ δημοσιευθῇ κατάλογος τῶν νέων ταινιῶν τοῦ «Πανθέου» καὶ τὰ ὄνόματα τῶν καλλιτεχνῶν τῶν κινηματογραφικῶν οἰκῶν.